

На основу члана 13. Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју ("Службени гласник Републике Србије" број 10/2013, 142/2014, 103/2015 и 101/2016), члана 8. Одлуке о оснивању Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша ("Службени лист Града Ниша" број 90/2013, 98/2015, 138/2017), Одлуке о буџету Града Ниша за 2020. годину ("Службени лист Града Ниша", број 106/2019), члана 72. Пословника о раду Градског већа града Ниша ("Службени лист Града Ниша" број 1/2013, 95/2016, 98/2016, 124/2016, 144/2016), по прибављеном Решењу о давању претходне сагласности Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (број _____ од _____.2020. године), Градско веће Града Ниша, на седници од _____.2020. године, доноси

ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ И ПОЛИТИКЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА ЗА ГРАД НИШ ЗА 2020. ГОДИНУ

I. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА

Анализа постојећег стања

Географске и административне карактеристике: Град Ниш се налази у југоисточном делу Србије, на 43°15'25" северне географске ширине и 21°52'38" источне географске дужине, у средишту Нишке котлине и на ушћу реке Нишаве у Јужну Мораву, између огранка Сврљишких планина, Суве планине и Јастрепца. Највиша тачка територије је Градац (Сићево), са надморском висином 1062 m, а најнижа поред реке Јужне Мораве, Шопор (Трупале), са надморском висином 173 m. Ниш је један од шест функционалних макрорегионалних центара Србије. Осим општина које припадају Нишавском округу (Алексинац, Гаџин Хан, Дољевац, Мерошина, Ражањ и Сврљиг), Нишу гравитирају и читава јужна и источна Србија. Територија Ниша налази се на доминантној Моравској развојној осовини Србије, подручја које представља прворазредну зону интензивног развоја. Ниш спада међу развијене општине Србије. Он је индустријски и туристички центар од националног значаја и један од највећих здравствених, образовних и културних центара у Србији. Ниш је по величини трећи град у Србији са 257 883 становника (3,6% становништва Србије и 70% становништва Нишавске области) настањених у 5 градских и 71 приградском и сеоском насељу (71 катастарска општина и пет градских општина). Административни је центар Нишавског округа и регионални центар југоисточне Србије и налази се на раскрсници балканских и европских путева. Површина града је 596 km² (око 0,7% површине Србије и 21,8% површине Нишавског округа).

Природни услови и животна средина: Геолошко-морфолошка разноврсност је једна од основних карактеристика подручја Ниша. Релеф овог подручја је комбинација брдско-планинског на северу и југу и равничарског карактера у централном делу подручја. Најнижи део чини дно котлине, које Нишава пресеца по дужини, а другу целину чини обод котлине у виду ниског побрђа. На северу и истоку преовлађују масу стена чине мезозојски кречњаци. На југу и на западу преовлађују метаморфне стене. Подручје је правцем северозапад-југоисток пресечено балканско-родопском тектонском дислокацијом. На Нишавском и у непосредној близини Јелашничког и Кутинског раседа настала је Нишка Бања. Поједини елементи рељефа представљају природне лепоте и реткости овог краја - термални извори Нишке Бање, Сићевачка клисура, Јелашничка клисура, планина Селичевица, кањон у Селичевици, извор лековите воде „Бањица“ у близини Островице, Лалиначка слатина, Бојанине воде, Каменички Вис, Бања Топило и др. Педолошки слој (производни) на територији Ниша има следећи однос: алувијум и чернозем 148,24 km² - 24,8%; смонице 128,64 km² - 21,6%; гајнице 87,3 km² - 14,6%; црвенице и подзоли 141,89 km² - 23,8%; скелетна и скелетоидна земљишта 90,71 km² - 15,2%; Ниш има умерено континенталну климу - топла лета и умерено хладне зиме. Средња годишња температура је 12,50 С. Просечна вредност падавина је 771 mm (највише у новембру, а најмање у априлу и августу месецу). Честина ветра је 81-105 дана/годишње. Средња годишња влажност ваздуха у Нишу је 70,4%, највећа у јануару (80,0%) а најмања у августу (61,9%). Средња годишња облачност ширег подручја града је 5,7% покривености неба

облацима, највећа облачност је зими, а најмања током лета. Према вредностима годишњих честина, правца ветрова и тишина (1991. - 2005.) може се закључити да највећу учесталост јављања на ширем подручју града Ниша имају тишине (S) које су заступљене са 29,7%. Најчешћи су ветрови северозападног правца (NW) са 11,2%, који се најчешће јавља лети, а најмање у току јесени, док најмању учесталост јављања има југоисточни ветар (SE) са 1,5%. Највећа средња брзина ветра јавља се из северозападног правца NW (3,1 m/s), а најмања из јужног (S) и запад-југозападног правца (WSW) - 1,4 и 1,5 m/s. Површински токови - хидрографска мрежа је значајно развијена. Издвајају се два већа тока: Јужна Морава и Нишава. Подручје карактерише и велики број потока, речица и бујица (Габровачка река, Кутинска река, Јелашничка река, Островичка река, Суводолска река, Малчанска река, Матејевачка река, Бреничка река, Хумска река, Велепољска река, Влашка река, Рујничка река, Топоничка река), са сталним и повременим речним токовима. Одликује се најчешће дубоко усеченим долинама и нагибима различитог степена. Јужна Морава тече својим природним коритом у дужини од око 21.780 m на административном подручју Града Ниша. Максимални протицаји Јужне Мораве јављају се у марту као последица отапања снега, а минимални у августу због малих количина падавина у току лета и великог испаравања услед високих температура. Река Нишава својим доњим током протиче кроз подручје града Ниша у дужини од 39.795 m. На профилима хидролошких станица на рекама Јужна Морава, Нишава, карактеристични параметри квалитета воде углавном прелазе нормиране вредности (у односу на прописану IIa и IIb класу), и најчешће су у III класи, али се често категоришу „ван класе“ (разлог је неадекватан третман отпадних вода и испуштање разних загађивача). Подземне воде - на основу хидрогеолошке слике терена издвојена су следећа подручја подземних вода: комплекси миоценових наслага и локална подручја са пукотинским типом издани у оквиру палеозојских шкриљаца, (издашност извора и водни капацитет ових стенских комплекса је мали сем у миоценом шљунковима). Ово су стенски комплекси у којима је најзначајније површинско отицање, затим подручја са карстно-пукотинским типом издани (најповољније зоне подземних вода у смислу издашности, простор изворишта "Медиана" заузет за водоснабдевање становништва), и шира зона алувијалних заравни уз Јужну Мораву и Нишаву заједно са уским приобалним појасевима уз њихове притоке. Остали простори, на којима се јављају потенцијалне подземне воде, представљају подручја са уским локалним значајем. У оквиру овог подручја налазе се кањони и клисуре који се одликују веома богатом и разноврсном флором, што је условљено посебним геоморфолошким, геолошким и климатским чиниоцима. Флора Сићевачке клисуре са својих 1.138 врста чини 34,8% од укупног броја врста забележених у Србији. Оригиналноста флоре Сићевачке клисуре огледа се пре свега кроз присуство ендемичних врста, нарочито оних које одликују изразито мали ареали. У флори доминирају врсте медитеранско-субмедитеранског распрострањења. Изразито присуство ових врста објашњава се постојањем великих површина под термофилним камењарима и шибљацима. Сићевачка клисура представља и најсеверније налазиште жалфије (*Salvia officinalis*). Јелашничка клисура се такође одликује присуством ендемичних и субендемичних биљних врста. Међу флором реликтног и ендемичног карактера најважније су две сестринске врсте *Ramonda serbica* Панчић и *Ramonda nathaliae* Панчић и Петровић (Скардскопиндско-мезијски ендемити) и *Parietaria serbica* Панчић, као мезијски ендемит. Подручје Сићевачке и Јелашничке клисуре, као и Суве планине, одликује и присуство посебно значајних врста птица и сисара са аспекта заштите у Европи. Главне опасности и проблеми заштите животињских врста огледају се у деградацији или уништавању станишта на делу подручја у близини насеља (каменоломи - постојећи, мрежа путева, разни објекти), лов, криволов, замке, примена пестицида, депоније и друго одлагање отпада, узнемиравање. На територији административног подручја Града Ниша заступљене су све три категорије медицинских биљака према класификацији Светске здравствене организације. Од свих лековитих биљака издвајају се две које се могу претворити у локални бренд: жалфија (*Salvia officinalis*) и ртањски чај (*Satureja kitaibelii*). Њих има у довољним количинама на кречњачким теренима Сврљишких планина, Суве планине и огранку Калафата. Процену стања разноврсности животињских врста тешко је извршити јер не постоје одговарајући подаци. Генофонд и фенофонд иако је богат, местимично је угрожен и осиромашен директним уништавањем појединих биљних и животињских врста, посебно у рубним подручјима-ближе насељеним местима. Обиље различитих микроклиматских услова, врло разнолика ентомофауна и други моменти омогућавају опстанак одређеном броју животињских врста. Административно подручје Града Ниша обухвата простор са изразитим висинским разликама које су условиле хоризонтално и вертикално распрострањење различитих биљних заједница. Степен покривености обраслом шумском вегетациом је око 26% од укупне територије административног подручја Града Ниша. Према подацима Републичког завода за статистику Србије укупно обрасла шумска површина на територији Града Ниша износи 20.512 ha, што представља 0,95% укупне територије под

шумама у Србији. Највећи део површина (око 90%) је у приватном власништву. Стање по врстама дрвећа је такво да преовладавају лишћарске врсте са близу 95%, док на четинаре одлази око 5%. Административно подручје Града Ниша, убраја се у пределе са врло добро очуваном животном средином. Стање државних шума на овом подручју је задовољавајуће. Постоји одређено увећање површина под шумама као последица природног пошумљавања необраслог земљишта што је константовано на великом броју ситних површина, а врши се планско пошумљавање (у току 2015. године пошимљено је 2,20 ha). У зависности од надморске висине, у коју је укључен климатогени фактор, запажа се извесна зоналност распореда шума. Топле долине Јужне Мораве, Нишаве и Кутинске реке насељене су шумама врбе и тополе. У брдско - планинској зони распрострањене су хростове шуме. У средње планинском региону знатно су заступљене букове шуме. Лишћарско - четинарске шуме (на Сувој планини) се налазе у нижим и средњим деловима планинског појаса. Смрчеве шуме (на Сувој планини) заузимају највише делове подручја. Хростове шуме се простиру од 200-1000 m надморске висине и настају падине речних долина и јужне експозиције виших планина.

Стање и трендови у руралном подручју

Демографске карактеристике и трендови: Према подацима РЗС - „Општине и региони у Републици Србији 2017“, на територији Града Ниша живи 260 237 становника, што чини 3,62% популације Републике Србије. Просечна густина насељености је 430 становник/km². При томе се уочава законитост да у готово свим градским насељима, у укупном периоду пописа становништва (1948-2011), постоји тренд пораста. У сеоским насељима ГО Пантелеј и ГО Палилула се бележи пораст броја становника, а у ГО Црвени Крст и Нишка Бања, нарочито између два последња пописна периода, бележи се тренд пада броја становника. Ниш има повољнији удео радно способног становништва у укупном становништву у односу на просек за Србију (67,12%); међутим, мања насеља у овом подручју имају нижи удео радно способног становништва у односу на просек за Србију. Град Ниш је један од највећих урбаних центара у Србији, па је и број становника у градским нишким општинама пет пута већи од просека у Србији и Централној Србији. Структура становништва је и очекивано измењена у односу на просек у Србији, па тако има око 72% урбаног становништва, што је око 20% више у односу на просек Србије и Централне Србије и нешто више у односу на просек региона. Таква структура становништва логично указује да пољопривреда не би требала да буде једна од кључних активности, али ипак у Нишу број газдинстава је изнад републичког просека. Специфичност Ниша, па и региона је да је проценат газдинстава које у саставу имају више од 10 ha мали, и то 0,5%, или само 44 газдинства, док просек корисног пољопривредног земљишта износи само 1,56 ha по домаћинству, што је три и по пута мање него национални просек. Таква врста власничке структуре условљава и тип пољопривреде са великим бројем некомерцијалних домаћинстава која су усмерена ка производњи за сопствене потребе. Релативно мали број становника, који се бави пољопривредом у граду Нишу, је извршио регистрацију пољопривредног газдинства - само 4.340 и имају могућност да користе државне и локалне субвенције. Та домаћинства сматрају се комерцијалним газдинствима, домаћинствима са тржишним вишком и домаћинствима којима је пољопривреда претежна делатност. Ова домаћинства представљају значајан потенцијал за развој пољопривреде у предстојећем периоду. Старосна структура је неповољна, и то нарочито у брдско планинским селима у ободним деловима градског подручја. Међутим чињеница да је трећина руралног становништва у најпродуктивнијем животном периоду је довољан предуслов за даљи развој. Потенцијал развоја је радно способни и школски део сеоског становништва које ће јасно преузети одговорност за развој своје средине. Последњих десетак година кренуо је процес радне дневне миграције градског становништва у село, пре свега мотивисане економским разлозима. Насеља на овом подручју спадају у три типа: градска, приградска и сеоска. Сеоска насеља се могу поделити на две подгрупе, углавном према удаљености од градских центара, (а тиме и степену активности) на: активна сеоска у долињска и брдска и удаљена планинска у одумирању. Доминирају села која мање или више гравитирају граду, било да су приградска или активна сеоска. Тренд напуштања планинских села се наставља, док приградска насеља и активна села у равничарском и брдском појасу трпе углавном позитиван тренд недељних миграција, махом незапошљеног градског становништва, који део опстанка обезбеђује активностима на својим поседима у њима.

Диверзификација руралне економије: Већина руралног становништва, осим пољопривреде, има мало других извора дохотка. У руралним подручјима развој пољопривреде има ограничене могућности, па се

због тога тражи могућност алтернативног начина запошљавања. Ту посебан значај може да има развој других економских (непољопривредних) активности на пољопривредним газдинствима, као и развој различитих врста активности и сервиса који нису тесно везани за пољопривреду. Генерално гледано, постоји знатан потенцијал у туризму руралног подручја, који је само делимично искоришћен. Подршком додатним могућностима запошљавања могу се у неким срединама зауставити негативни трендови депопулације и напуштање села. Диверзификација активности на газдинствима неопходна је за запошљавање и одрживи развој руралних подручја, и њоме се може придонети бољем уравнотежењу регионалног развоја у економском и социјалном смислу. Изузетна разноликост нишких села у културолошким карактеристикама и изузетно богато историјско наслеђе су квалитетан предуслов развоја етно туризма. Релевантни потенцијали за села Нишког подручја су: термални извори Нишке Бање, Сићевачка клисура, Јелашничка клисура, планина Селичевица, кањон у Селичевици, извор лековите воде „Бањица“ у близини Островице, Лалиначка слатина, Бојанине воде, Каменички Вис, Бања Топило и др.

Рурална инфраструктура: Ниш се снабдева водом из система изворишта који је укључен у градски водовод: Љубераћа код Бабушнице, Крупац, Мокра и Дивљана код Беле Паланке, Студена и Медијана код Ниша, као и преко Моравског водовода. Изворишта и акумулације подземних вода користе се за водоснабдевање дела сеоских насеља. Град Ниш има четири зоне водоснабдевања, а за прве три зоне постоји изграђен систем повезаних резервоара. Комплекси резервоара састоје се од уже површине у којој функционише систем заштите у којој се примењују мере заштите. Пијаћом водом из нишког водоводног система снабдева се 38 села, од тога 28 села се налази под ингеренцијом ЈКП „Наисус“ са 10.860 претплатника. Села која су у систему нишког водоводног система, али не и под ингеренцијом ЈКП „Наисус“ поседују водомер-централно мерење, односно наплату регулишу савети грађана. Од укупног броја насеља, једино Ниш и Нишка Бања имају изграђен и функционално јединствен канализациони систем, чија укупна дужина износи око 750 km. Од приградских и сеоских насеља само појединачна имају делимично изграђену канализацију. Кроз територију града пролазе аутопут и железничка пруга који повезују север и југ Србије. Из Ниша се одваја крак аутопута и железничке пруге који води ка источној Србији и граници са Републиком Бугарском. Важни регионални путеви и железничке пруге воде из Ниша ка Копаонику, Новом Пазару и Црној Гори, Косову и Метохији, Зајечару и Неготинској крајини. Два важна правца европске транспортне мреже: Коридор X (Салзбург - Љубљана - Загреб - Београд - Ниш - Скопље - Велес - Солун) и Коридор VII (пловни пут Дунавом који повезује Немачку са Црним Морем), директно или индиректно повезују Ниш са ширим, европским окружењем. У северној зони града смештен је међународни аеродром са одличним техничким и метеоролошким условима за обављање путничког и робног ваздушног саобраћаја. На територији града укупна дужина путева износи 323 km. Преко 97% укупне дужине путева су савремени коловози. Поред постојеће путне мреже којом су сва сеоска насеља повезана са градом, постоји и добро организовани јавни приградски аутобуски превоз (око 35 приградских линија). Што се тиче информатичко - комуникационе инфраструктуре, рурално подручје града Ниша се одликује, добром покривеношћу фиксном и мобилном телефонијом, тако да је приступ интернету и другим видовима информисања доступан великом броју сеоских домаћинстава. У руралној средини где су углавном, заступљене индивидуалне куће са двориштем, баштом и њивама, постоје велике количине биљног отпада и просечна густина отпада износи 0,11- 0,18 t/m³. Плански и уређен систем сакупљања кабастог отпада у руралним срединама не постоји. Организован је одвоз смећа из појединих сеоских насеља, који врши ЈКП „Медиана“ Ниш. У највећем броју села су присутне дивље депоније. Решавање проблема управљања отпадом за територије града Ниша је у току и то организовањем регионалне депоније.

Показатељи развоја пољопривреде

Пољопривредно земљиште: На територији Града Ниша је проценат пољопривредног земљишта на нивоу просека Србије, али је искоришћеност, односно удео коришћеног пољопривредног земљишта скоро упола мањи у односу на национални ниво и око 20% мањи у односу на Централну Србију и регион. Упркос овом податку који указује на ограничене земљишне ресурсе, Ниш предњачи у односу на просек у Србији када су у питању површине под воћем и виноградима, поврћем, крмним биљем и житарицама, односно групама производа карактеристичних за овај регион. Само кад су у питању површине под пашњацима и индустријским биљем, биланс је негативан. У структури коришћеног пољопривредног

земљишта у Нишу површине под воћем и виноградима су скоро три пута веће од просека у Србији (14,23% од КПЗ), а 60% веће од просека Централне Србије. То је иначе карактеристика читавог региона који има сличан удео воћарства у површинама које су у производњи. Слична слика је и код производње поврћа, где је удео повртарских култура у коришћеним површинама скоро двострук (1,83%) Земљишни фонд Града Ниша обухвата 36.996 ha пољопривредног земљишта, од којег је 31.921 ha у приватном власништву. Доминирају II, III, IV и V бонитетна класа земљишта. Просечни земљишни посед се креће око 3 ha, а величина коришћеног пољопривредног земљишта је 1,56 ha по газдинству. Површине су знатно испод просека за Србију (5,44 ha) и условљени су постојањем великог броја малих и мешовитих пољопривредних домаћинстава. Присутне су мале и расцепкане парцеле. Град Ниш је спровео комасацију на око 8.000 ha, а за 2.400 ha је урађен програм комасације и очекује се почетак спровођења. Распољиво земљиште пољопривредних газдинстава је 26.644 ha, од којег је коришћено пољопривредно земљиште на 13.063 ha што је 49,02%. Некоришћеног пољопривредног земљишта је 12,37% од расположивог земљишта пољопривредних газдинстава и по степену искоришћености заостаје за другим градовима и општинама у Србији. У структури пољопривредног земљишта издвајају се следеће групе: група изразито ратарског типа земљишта, коју чине хидрогене црнице и њима сродна земљишта; група добрих пољопривредних земљишта, коју чине смонице, гајњаче и црвенице на једрим кречњацима и неогеним седиментима и група делимично пољопривредних земљишта, где преовлађују алувијална, подзолоста, ливадска и мочварна земљишта, као и делувијум. Површине државног пољопривредног земљишта које се могу дати у закуп износе око 3.200 ha. Код многих парцела пољопривредног земљишта, присутан је проблем нерешених имовинских односа. Већи део државног земљишта припада категорији ливада и пашњака, али значајна површина припада и категорији обрадивог земљишта. Пољопривредно земљиште дато у закуп обично се користи за производњу ратарског и крмног биља, али и за воћарску и повртарску производњу. Државно земљиште је значајан ресурс који се данас не користи правилно. То земљиште је потенцијални извор прихода за локалну самоуправу, али се може користити и као важан инструмент за подршку локалним пољопривредницима у повећању и специјализацији производње. На територији града Ниша не постоје системи за наводњавање путем канала, а заштита од штетног дејства спољних вода заснива се на редовном спровођењу оперативног плана одбране од поплава на водотоковима другог реда на територији града, у складу са законском регулативом. Спровођењем мера за уређење и коришћење пољопривредног земљишта, у претходним годинама извршена је ревитализација атарских путева у дужини преко 80 km.

Вишегодишњи засади: Воћарство је једна од најпродуктивнијих пољопривредних грана. Захваљујући великом броју воћних врста омогућено је коришћење подручја са веома различитим земљишним и климатским условима, па самим тим и земљишта слабијих физичких, хемијских и других особина. Ниш својим географским положајем, климатским и земљишним карактеристикама, традицијом, незагађеном природом и великим тржиштем пружа одличне услове за развој интензивног и профитабилног воћарства и пратеће прерађивачке индустрије. Иако је производња воћа значајно интензивирана још увек постоје многи проблеми који прате ову област, а то су: уситњеност парцела, екстензивни узгој на већини површина и интензивни узгој у појединим деловима где је традиција прерасла у посао, затим изражена неорганизованост и низак ниво стручности произвођача, технике и технологије производње, недостатак квалитетних производа на тржишту, неизвестан пласман, неадекватан сортимент и стари засади, споро увођење стандарда. Према Попису пољопривреде из 2012. године, 3890 газдинстава има 1.058 ha воћа што указује да је просечна површина под воћем по газдинству око четвртине хектара. Поред тога, само 45% засада су интензивни засади, тј. у њима се примењују агротехничке мере, док је 585 ha екстензивно. Преовлађује производња коштичавог воћа пре свега шљиве и вишње, а затим брескве, кајсије, трешње, а од јабучастог воћа преовлађује јабука док је производња осталих воћних култура знатно мања. У структури пољопривредног земљишта површине под воћем у Нишу су скоро три пута веће од просека у Србији. Производња коштичавог воћа - најзаступљеније врсте воћа су шљива и вишња. Углавном се гаје у подручјима у којима многе друге културе не дају велике приносе, а то су обично сиромашнија земљишта. Вишња је засађена на око 269 ha, а шљива на 413 ha. Те две културе заузимају 64,46% воћњака у Нишу. Просечан принос вишње је релативно скроман (3,9 t/ha). Претежна сорта је облачинска вишња, која је изузетно погодна за индустријску прераду. Производња јабучастог воћа - водећа сорта јабуке Ајдаред. У 70% производње засада производња је у ређем склопу, са 1.500 стабала по хектару. Осталих 30% засада јабуке су засади са густим склопом од 2.800 стабала по хектару. У питању су савремени засади са наслонима и жицом. Наводњава се 10% засада. Ајдаред последњих година показује тенденцију смањења, а примат преузима нови сортимент: ред чиф, грени смит челенцер, златни делишес-клон Б, бребурн,

гала, муцу, галакси, топаз. Центри гајења су села Горњи Матејевац, Горња Трнава и Хум. Производња дуње и крушке одвија се спорадично и то углавном као пратећа култура. Плантажно се гаје на око 5 ha. И крушка и дуња осим гајења за потрошњу у свежем стању интересантне су за справљање квалитетних воћних ракија. Ниш има значајну производњу јагодастог воћа. У Нишу је нешто заступљенија производња јагоде. Произведене количине представљају значајну сировину за локалне хладњаче. Годишња производња малине процењује се на 3.350 t, а купине на 1.800 t. Малина и купина углавном се продају хладњачама и прерађивачима (више од 90%). На зелене пијаце доспе мала количина. Део јагода се продаје хладњачама, а највеће тржиште за пласман јагода представљају зелене пијаце, трговинске радње и самоуслуге. Јагодасто воће производи се на малим парцелама. За ту производњу, потребни су сезонски радници у одређеним периодима гајења, што представља ограничавајући фактор за даље ширење те производње. Орах и лешник заузимају површину од 65 ha на територији града Ниша. Центри производње ораха су Палиграце и Лалинац, а лешника Доња Трнава, Велепоље и Вртиште. Од сорти ораха заступљене су Расна и Шеиново, а код лешника Халски цин, Римски, Истарски и Косфорд. Нишки виноградарски рејон обухвата виноградарске терене који се налазе у широкој котлини доњег слива реке Нишаве и доњих сливова река Јужне Мораве и Моравице, површине 104.084,44 ha. Нишки виноградарски рејон обухвата територију у општинама Сокобања, Алексинац, Дољевац, Сврљиг и граду Ниша. Виногради се налазе углавном на јужним и југоисточним експозицијама на надморској висини од 300-600 m. Нишки подрејон чине два виногорја са тренутном површином од око 200 ha производних засада и сортиментом који није за квалитетна и врхунска вина. Водеће сорте у овом подрејону су пловдина, прокупац, смедеревка и жупљанка. Највећи утицај на овакав сортимент имале су раније задруге у Малчи, Сићеву и Јелашници које су половином седамдесетих и почетком осамдесетих бесплатно делиле калемове наведених сорти произвођачима. Пропадање великих задруга, ПИК-а и винарија, уситњеност поседа, нерешени имовинско правни односи, неразвијеност подручја и пре свега распрострањеност фитоплазме (златасто жутило и црвенило листа винове лозе) су главни разлози мале заинтересованости за подизање нових засада у Нишком подрејону. Просечна старост винограда је 28 година што указује да је већина винограда у средњој доби плодоношења, а 10% винограда у овом рејону посађено у периоду од 2005. - 2012. године. У последњих 5 година подигнуто је око 20 ha. Ови виногради подигнути су искључиво здравим и квалитетним садним материјалом. Доминантан узгојни облик је шпалирски - 77% (шпалир 51% + шпалир дупла садња 26%) са сортиментом за производњу врхунских црвених и белих вина - каберне, гаме, франковка, шардоне, совињон, италијански ризлинг.

Сточни фонд: Повољни услови за гајење крупне стоке су у долинама, а брдско-планински предели погодни су за развој овчарства и козарства. Остали видови производње (свињарство, живинарство, тов јунади) заступљени су у мањем обиму. Због негативних промена у пољопривреди и сточарству које су се десиле у протеклом периоду (пад куповне моћи, смањење домаћег и губитак иностраног тржишта, и сл.), породична газдинствима остала су релативно неразвијена, тржишно недовољно усмерена, са традиционалним технологијама, тако да она данас имају више социјални него економски значај. Савремени робни произвођачи се јављају у малом броју и њихов развој је доста успорен. Сточни фонд Града Ниша чини 2.870 говеда, 5.591 оваца, 3.784 коза, 15.292 свиња 125.101 кокоши, 2.964 остале живине, 89 коња и 6.383 кошница. Сточарска производња се наслања на производњу пшенице, кукуруза, луцерке, детелине и испаше на ливадама и пашњацима. Сточарска производња у односу на пратећу производњу сточне хране је самодовољна само у погледу кабасте хране (луцерка, детелина), док је у погледу потрошње житарица у добром делу зависна од производње у другим крајевима. Неискоришћени потенцијал за развој овчарства и козарства лежи у великом делу због некоришћења пашњачких површина у вишим пределима. Сточарство уназад пар година се постепено опоравља, модернизује и повећава квалитет. Виши степен раста је присутан у производњи млека, у односу на друге видове производње. На подручју града Ниша преовлађује гајење домаћег шареног говечета око 50% и сименталског говечета са око 35%, примитивне расе и мелези са 10%, а око 5% су говеда холштајн расе. Производне способности грла су различите. Просечна количина млека у лактацији по крави је код холштајн фризијске расе 6.476 kg (Нишавски округ, Извештај Института за сточарство 2012. година), а код сименталске расе 4.753 kg. У производњи млека, мали број фармера остварује високу производњу по грлу - породични бизнис, док већина газдинстава задовољава егзистенцијалне потребе породице овом производњом. На територији града нема великих газдинстава специјализованих за овчарство и козарство. Највећа стада имају око 100-150 оваца. Целокупни систем производње заснива се на традиционалном узгоју. У овчарству преовлађује праменка сврљишког соја, која је заступљена са 70-80%, 10% винтемберг, а остало су мелези праменке сврљишког соја, винтемберга, пиротске

оплемене и праменке сјеничког соја. Интензивно свињарство и живинарство су развијени у деловима у којима постоји обимна производња житарица, првенствено кукуруза. Број газдинстава са савременим свињарским и живинарским фармама је мали. Највећа живинарска газдинства имају око 10.000 комада живине, док остала броје од 1.000 до 2.000 комада живине, по производном циклусу. Производња јаја и бројлера заснива се на хибридима лаког и тешког типа. Производња живинског меса високо је зависна од увоза хибрида, протеинске хране, адитива и лекова. Најзаступљеније расе свиња су шведски ландрас и велики јоркшир. У мањем броју присутни су холандски, немачки и белгијски ландрас као и дурок и пиетрен. Производи се углавном пласирају на локалним пијацама, кланицама и месарама. Стандардним товом говеда (400-600 kg) бави се мали број газдинстава. Фарме броје од 10-20 грла у тову. У већини случајева, пољопривредна домаћинства продају телад масе 150-200 kg. Тренд раста броја кошница у периоду од 2002. до 2012. године је значајан и карактеристичан је за шири регион, па чак и за национални ниво. Иако већи део пчеларења територијано потпада под околне општине где је паша доступнија, у Нишу се налази удружење пчелара које посредује у паковању и извозу меда. Добро организовани произвођачи који су у удружењу које са чланством ради на прихватању добре пчеларске праксе, доприносе да се релативно екстензивни систем гајења све више унапређује, а мед стандардизује и пласира и кроз веће извознике и дистрибутере. У пчеларењу су заступљена оба система - и стационарни и селидбени, а подручја Старе и Суве планине су најчешће одреднице за медну пашу кад су у питању багремов и ливадски мед. Просечан принос меда по кошници креће се око 15 kg по кошници годишње. По попису пољопривреде, 2012. године на територији Ниша се налази 6.383 кошница пчела. Висока незапосленост и ниска почетна улагања потребна за бављење пчеларством главни су разлози за раст броја пчелињих друштава у Нишу, односно Србији.

Механизација, опрема и објекти: По опремљености пољопривредном механизацијом, Ниш је око регионалног просека. Пољопривредна газдинства располажу у просеку са 0,6 двоосовинских трактора, а просечна површина коришћеног пољопривредног земљишта обрађена сопственим двоосовинским трактором износи 8,5ha. Средња и мала пољопривредна газдинства су опремљена половном механизацијом, која је технолошки превазиђена на газдинствима земаља са развијеном пољопривредом. Пољопривредна механизација на газдинствима је застарела, старија од 10 година, односно преко 98% је застарела механизација. Пољопривредници у Нишу већином користе технички мање захватне машине, са релативно већом потрошњом горива и губицима при руковању (већим растуром при жетви), што додатно утиче на раст производних трошкова. Према резултатима пописа пољопривреде из 2012. године на територији града Ниша, има 11.221 трактор, 173 комбајна, и 14.686 прикључних машина. Опремљеност објеката за смештај стоке је врло неуједначен и зависи од степена специјализације и величине стада. Мали број пољопривредних газдинстава су током последње деценије имали значајне инвестиције у унапређење стандарда, изградњу и проширење постојећих капацитета. Ови објекти су технички добро опремљени и испуњавају захтеве предвиђене стандардима о добробити животиња. И поред тога, управљање стајњаком и његово складиштење остаје један од кључних проблема са којим се суочава већина великих, али и део малих произвођача. Опремљеност пољопривредних газдинстава објектима за складиштење репроматеријала и финализацију пољопривредних производа је ниска. Углавном се користе постојеће „економске зграде“ и помоћни објекти на газдинству. Према резултатима пописа пољопривреде из 2012. године на територији града Ниша има 16 хладњача, 11 сушара, 12 стакленика и 1.698 пластеника.

Радна снага: Број пољопривредних газдинстава на територији града Ниша, према резултатима Пописа пољопривреде из 2012. године, је 8.367 газдинстава. Највећи број пољопривредних газдинстава, 81%, има једног до два члана газдинства или стално запосленог који обављају пољопривредну делатност. Газдинства са три до четири члана која обављају пољопривредну делатност у укупном броју учествују са 26%. Укупан број чланова газдинства и стално запослених на газдинству на територији града Ниша износи 18.689, при чему се највећи део од 99,5% односи на породична пољопривредна газдинства. Пољопривредне активности на породичном газдинству обављају искључиво чланови породице и рођаци док стално запослених у оквиру ове категорије газдинства готово и да нема. У структури чланова газдинстава који су ангажовани у сектору пољопривреде на територији града преовлађују жене са 63%. Удео појединих категорија ангажоване радне снаге на газдинствима са територије града у укупном броју годишњих радних јединица у пољопривреди износи: 48% од стране носилаца газдинстава, 48% од стране чланова породице и рођака носиоца, свега 1% : од стране стално запослених на газдинствима и 3% сезонске радне снаге и лица ангажованих на уговор. На основу података Пописа пољопривреде из 2012.

године може се видети да је учешће ангажоване радне снаге стално запослених и сезонских радника знатно испод просека Републике. Највећи број носилаца породичних газдинстава уједно су управници - менаџери на газдинствима. Што се тиче нивоа њихове обучености из области пољопривредне производње 49% имају само пољопривредно искуство стечено праксом, док само 2% имају стечено средње и високо стручно образовање из области пољопривреде. Једно од најделикатнијих питања будућег развоја сектора пољопривреде је изразито неповољна старосна и образовна структура пољопривредне радне снаге. Овај проблем значајан је како са аспекта социјалне структуре руралних средина, тако и у погледу капацитета људских потенцијала за усвајање нових технологија, промену производне структуре и многе друге.

Структура пољопривредних газдинстава: Према резултатима Пописа пољопривреде из 2012. године на територији града Ниша евидентирано је 8.367 пољопривредних газдинстава. У региону Јужне и Источне Србије учешће газдинстава у укупном броју домаћинстава је 36%, док је на територији града Ниша наведено учешће нешто мање и у градским општинама Пантелеј и Палилула, креће се до 10%, а у градским општинама Црвени Крст и Нишка Бања је између 10,1 и 30%. На основу резултата Пописа пољопривреде из 2012. године структура пољопривредних газдинстава према величини коришћеног пољопривредног земљишта се креће: укупно 8.367 ПГ на 13.063 ха; до 1 ха - 4.051 ПГ на 2.349 ха; од 1 до 2 ха - 2.258 ПГ на 3.237 ха; од 2-5 ха - 1.653 ПГ на 4.912 ха; од 5-10 ха - 246 ПГ на 1.625 ха; од 10 до 20 ха - 27 ПГ на 354 ха и преко 20 ха - 17 ПГ на 558 ха; без земље 115 ПГ; просечно коришћено пољопривредно земљиште је 1,56 ха. На основу резултата Пописа пољопривреде из 2012. године структура пољопривредних газдинстава према броју условних грла (УГ) стоке је следећа: мање од 4 условна грла - 8.066 ПГ; од 5 до 9 УГ - 243 ПГ; од 10-14 УГ - 32 ПГ; од 15-19 УГ - 14 ПГ; од 20-49 УГ - 8 ПГ; преко 50 УГ - 4 ПГ; укупан број УГ је 8.992.

Производња пољопривредних производа: Ресурси на којима се заснива пољопривреда у одређеном подручју имају важну, али не и пресудну улогу на конкурентност. Сектор воћарства расте са 3%, сектор поврћа бележи незнатан раст. Производња воћа, и то језграстог, коштичавог и јабучастог иако нема високе трендове раста, добро се котира у пласману у Србији и представља највише рангирану производњу Ниша и нишког региона, на националном нивоу. Сектор повртарства, и то првенствено лако кварљиво, али и тешко кварљиво поврће, имају добре трендове производње, на које треба обратити пажњу и усмерити стратешке мере подршке. Регион Ниша није изузетак од националног контекста, јер не постоји значајно развијен тржишни ланац којим се омогућава дорада, паковање и чување поврћа. Такође прерадни капацитети су скромни на нивоу газдинстава (само 2,6% домаћинстава врши прераду воћа и поврћа), док капацитети прерађивачке индустрије на територији Ниша готово да и не постоје. Ратарство, иако отежано факторима попут малог и уситњеног поседа, ниског степена коришћења механизације, и слабе употребе ђубрива, показује позитивне трендове раста производње, односно повећања приноса за све ратарске културе, а нарочито кукуруза. На територији града Ниша, издваја се производња вишања, затим кајсија и брескви. Те производње су конкурентне и на главним извозним тржиштима у Европи, где се Србија издваја са изразито позитивним трендом повећања производње. Другу групу представљају производи за које је Ниш конкурентан у односу на друге делове Србије. Ту спадају поврће: паприка, парадајз, краставац, купус, шаргарепа, кромпир, црн лук и од воћа, орах и крушка. Од сточарске производње, у Нишу само узгој оваца и коза има наглашено позитиван тренд. То су уједно и производње које бележе најбољи тренд раста у Нишу, ипак напредак је нешто мање наглашен кад је у питању овчарство. Тако сада у Нишу има 3.784 козе, што је само део стада Нишавског округа које броји преко 14.000 животиња. У протеклих неколико година локално тржиште производа од козијег и овчијег млека је доста унапређено отварањем малих продавница за продају сирева (белих и трајних сирева), киселог млека и других прерађевина у којима различити произвођачи продају своје сиреве и деле високе трошкове закупа локала и финансирања продаваца у овим продавницама. Органска производња је заступљена на занемарљивим површинама.

Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника: Добро развијен и организован задружни сектор доприноси уравнотеженом регионалном, одрживом развоју. Задружни сектор би требао да буде најдоминантнији облик социјалног предузетништва и да као такав представља значајну компоненту руралног развоја и социјалне економије. Заједнички наступ при уговарању производње и продаје, набавка репроматеријала, или преговори са државним институцијама ради регулисања својих права или заједничких интереса изискује већу промоцију предности у удруживање у земљорадничке задруге. У Нишу је у претходним годинама функционисао мали број задруга у областима воћарства, виноградарства,

ратарства. У току реализације Пограма подршке спровођењу мера равномерног регионалног развоја Републике Србије кроз учешће државе у економско-финансијским подстицајима за оснивање нових задруга и инвестиционе пројекте постојећих задруга нарочито у Нишавском, Топличком, Пиротском, Јабланичком и Пчињском управном округу који реализује Кабинет министра без пртфеља задуженог за регионални развој и рад јавних предузећа, у сарадњи са јединицама локалне самоуправе у току претходне три године регостровано је десетак нових задруга са седиштем у Нишу. У току 2018. године и 2019. године, седам новорегистрованих задруга је остварило беспрватна средства за инвестиције у опрему у укупном износу од преко 57 милиона динара. У складу са постојећим производним ресурсима у пољопривредној производњи формирана су специјализована пољопривредна удружења. Пољопривредна удружења која активно учествују у креирању и реализацији сопствених улагања, су удружења која се баве воћарском и виноградарском производњом, повртарском, производњом млека и млечних производа (сир) и производњом меда. Регистровано је преко двадесет пољопривредних, водокорисничких и удружења која се баве руралним развојем, од којих је половина активна у реализацији програма и инвестиција. Већина удружења имају своје стратешке и акционе планове, израђене у сарадњи са локалном самоуправом и у складу са наведеним плановима реализују активности и инвестиције на пољопривредним газдинствима и у оквиру удружења. Активности удружења пољопривредника која се подржавају од стране локалне самоуправе су: успостављање и јачање удружења у области пољопривреде, учешће на манифестацијама ради промоције производа, апликација пројеката ради унапређења примарне и прерађивачке производње према локалним, републичким и страним донаторима и партнерство у реализацији пројеката из области пољопривреде и руралног развоја.

Трансфер знања и информација: Корисници често информације прихватају са резервом и ретко се усуђују да инвестирају сопствена средства у стицање нових знања и вештина. Несигурности корисника доприноси и то што трансфер знања који се врши у сврхе промоције нових производа и технологија, путем медија и на друге начине, може бити необјективан и усмерен превасходно на профит преносиоца. Нове технологије брже и ефикасније се прихватају од стране већих пољопривредних газдинстава. Генерално посматрано, између различитих делова аграрног сектора нема битних разлика у позицијама за стицање знања, изузев што сложенији видови производње захтевају већи обим информација о модерним технологијама. Локална самоуправа у сарадњи са институцијама у пољопривреди (ПССС, ВСИ Ниш, Центар за виноградарство и винарство Ниш и др.), научним институцијама (институти и факултети), приватним саветодавним сектором, развојним регионалним агенцијама и другим релевантним чиниоцима руралног развоја и пољопривреде, доприноси веома доброј информисаности и трансферу стручних знања крајњим корисницима. Информисаност се спроводи путем јавног информисања о актуелностима у пољопривреди и селу (регионалне ТВ, емисије и наступи пољопривредних и других стручних лица) и путем организованих скупова са мештанима. Обуке пољопривредника и сеоског становништва раде се путем организованих једнодневних или вишедневних тренинга, семинара и радионица и свакодневним радом на терену на газдинствима. Приватни саветодавни и НВО сектор имају значајну улогу и доприносе развоју села и преносу квалитетних информација и знања.

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА И ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

Табела 1. Мере директних плаћања

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Регреси	100.1	1.000.000,00	0	2.000,00	0,00	0,00
	УКУПНО		1.000.000,00				

Табела 2. Мере кредитне подршке

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Кредитна подршка	100.2	5.000.000,00	0,00	45	0,00	0,00
	УКУПНО		5.000.000,00				

Табела 3. Мере руралног развоја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	101	13.355.056,00	90	500.000,00	444.944,00
2	Успостављање и јачање удружења у области пољопривреде	102	900.000,00	100	300.000,00	0,00
3	Управљање ризицима	104	5.000.000,00	80	0,00	0,00
4	Одрживо коришћење пољопривредног земљишта	201.1	2.400.000,00	100	0,00	0,00
5	Инвестиције за унапређење и развој руралне инфраструктуре и услуга	301	12.000.000,00	80	5.000.000,00	0,00
6	Унапређење економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима	302	1.200.000,00	80	500.000,00	0,00
7	Подршка младима у руралним подручјима	303	5.000.000,00	80	500.000,00	0,00
8	Економске активности у циљу подизања конкурентности у смислу додавања вредности кроз прераду као и на увођење и сертификација система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла на газдинствима	304	13.000.000,00	80	5.000.000,00	0,00
	УКУПНО		52.855.056,00			

Табела 4. Посебни подстицаји

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју	402	5.076.000,00	0,00	100	0,00	624.000,00
	УКУПНО		5.076.000,00				

Табела 5. Мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, мера кредитне подршке, мера руралног развоја и посебних подстицаја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 6. Табеларни приказ планираних финансијских средстава

Буџет	Вредност у РСД
Укупан износ средстава из буџета АП/ЈЛС планираних за реализацију Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја (без пренетих обавеза)	63.931.056,00
Планирана средства за директна плаћања	1.000.000,00
Планирана средства за кредитну подршку	5.000.000,00
Планирана средства за подстицаје мерама руралног развоја	52.855.056,00
Планирана средства за посебне подстицаје	5.076.000,00
Планирана средства за мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, кредитне подршке и у оквиру мера руралног развоја	0,00
Пренете обавезе	1.068.944,00

Циљна група и значај промене која се очекује за кориснике: Програмом подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја Града Ниша утврђује се структура мера, односно намена и начин коришћења средстава за 2020. годину, у укупном износу од 65.000.000 динара, која су Одлуком о буџету Града Ниша за 2020. годину ("Службени лист Града Ниша", број 106/2020), опредељена на буџетским позицијама 64, 67, 68, 69, и 70, за Буџетски фонд за пољопривреду и рурални развој Града Ниша у оквиру Програма 5 -Пољопривреда и рурални развој. Потенцијални корисници мера подршке су регистрована пољопривредна газдинства са територије града Ниша са активним статусом у складу са Правилником о упису у регистар пољопривредних газдинстава и обнови регистрације, затим удружења и асоцијације пољопривредних произвођача, удружења водокорисника и удружења грађана која су основана ради обављања промотивних и непољопривредних делатности за развој села и заштиту животне средине, новоформиране земљорадничке задруге, предузетници и правна лица за пружање саветодавних и других услуга. Реализација Програма, односно дефинисане мере допринеће: модернизацији производње и јачању производне конкурентности: повећање продуктивности газдинства, смањење производних трошкова; достизању националних и стандарда ЕУ на пољу:заштите животне средине, јавног здравља, здравља животиња и биљака, добробити животиња, заштите на раду; повећању

квалитета производа, хигијене и безбедности хране; побољшању конкурентности породичних пољопривредних газдинстава; увођењу нових технологија и иновација, и отварање нових тржишних могућности; очувању производње традиционалних производа; повезивању сектора пољопривреде и сектора туризма; унапређењу непољопривредних делатности на сеоском подручју; добијању производа веће додате вредности у циљу повећања дохотка и побољшању одрживих услова за живот сеоског становништва. Пољопривредна политика и политика руралног развоја Републике Србије обухвата низ мера и активности које предузимају надлежни органи у циљу обезбеђивања квалитетне и здравствено исправне хране, јачања конкурентности пољопривредних производа на тржишту, подизања нивоа животног стандарда пољопривредника, пружања подршке руралном развоју и заштити животне средине од негативних утицаја пољопривредне производње.

Информисање корисника о могућностима које пружа Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја: По усвајању Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја Града Ниша за 2020. годину од стране Градског већа, исти се објављује на званичном сајту Града Ниша, као и на сајту Секретаријата за пољопривреду Градске управе града Ниша www.niskoselo.com. Информисање потенцијалних корисника о мерама Програма врши се и путем организовања и одржавања трибина и предавања за локално сеоско становништво, путем локалних медија, друштвених мрежа, дистрибуцијом штампаних обавештења (флајери, обавештења и др). Информисање потенцијалних корисника врши се и непосредним контактом у просторијама Секретаријата за пољопривреду Градске управе града Ниша и радом на терену.

Мониторинг и евалуација: Секретаријат за пољопривреду Градске управе града Ниша у оквиру унутрашње организације има одсек за послове Буџетског фонда за пољопривреду, који обавља послове на изради предлога Програма и реализацији мера након усвајања истог. Током периода реализације Програма, мониторинг и евалуацију врше све унутрашње јединице у оквиру Секретаријата, свака из своје области деловања. Такође, у процесу мониторинга и евалуације учествују и други органи и стручна тела Града Ниша: Градско веће – усвајање годишњег извештаја, Комисија за расподелу и контролу управљања средствима Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша – врши контролу и процену успешности спроведених мера и одлучују о захтевима по појединим мерама, Секретаријат за финансије Градске управе града Ниша – врши контролу документације и законску исправност поднетих захтева, у оквиру своје надлежности, као и комисије и друга радна тела која се формирају са задатком процене потенцијалних корисника мера и контроле наменског коришћења одобрених средстава. Секретаријат за пољопривреду Градске управе града Ниша на крају буџетске године организује састанке са корисницима средстава по Програму подршке, ради добијања информација о успешности реализованих мера и оствареним резултатима и ради добијања података о потребама за увођењем нових или иновацију/кориговање постојећих мера. На основу систематизованих података радних тела и комисија и крајњих корисника, Секретаријат за пољопривреду Градске управе града Ниша прати годишњу реализацију, остварене резултате и ефекте спроведених мера Програма и даје предлог о даљем спровођењу истих или увођењу нових мера подршке.

II. ОПИС ПЛАНИРАНИХ МЕРА

2.1. Назив и шифра мере: 100.1 Регреси

2.1.1. Образложење: У складу са Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју, јединице локалне самоуправе могу да утврђују мере које се односе на директна плаћања за регресе за репродуктивни материјал - вештачко осемењавање. Ова мера је у складу са националном Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014. - 2024. и Планом руралног развоја Нишавског округа 2012. - 2021. године, односно, приоритетом 1. конкурентна пољопривреда, општи циљ 1.2 специјализација и регионализација у пољопривредној производњи. Сточни фонд Града Ниша тренутно чини око 2.870 говеда. Сточарство, уназад пар година, се постепено опоравља, модернизује и повећава се квалитет производа. Виши степен раста је присутан у сектору млекарске производње у односу на друге видове производње. Сточарска производња се углавном одвија на малим фармама, односно пољопривредним газдинствима. На територији града Ниша преовлађује гајење домаћег шареног говечета са око 50% и сименталског говечета са око 35%, примитивне расе и мелези заступљене су са 10%, и са око 5% холштајн расе. Производне способности грла су различите.

2.1.2. Циљеви мере: Реализација ове мере позитивно утиче на економски развој руралне средине: подизање конкурентности производње и стварање тржишно одрживог произвођача, обезбеђивање услова за уравнотежен развој говедарства, боље коришћење расположивих ресурса, јачање вертикалне интеграције у производњи млека и меса. Регресирањем репродуктивног материјала (вештачко осемењавање) остварује се поправљање расног састава говеда на територији града у циљу повећања производње и квалитета млека и меса код комерцијалних произвођача.

2.1.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера локалног програма - Регрес за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање) је мера директног плаћања која је комплементарна са мерама Националног програма за пољопривреду за период 2018-2020. године „Подстицаји за квалитетна приплодна грла“, „Подстицаји за краве дојиље“ и „Подстицаји за краве за узгој телади за тов“ у оквиру мера директне подршке произвођачима (Директна плаћања -плаћања по аутпуту). Између ове мере и наведених мера националног програма постоји висок степен повезаности и усклађености што се пре свега огледа у дефинисаним специфичним циљевима мера. Вештачко осемењавање је само једна од активности неопходна за поправљање расног састава, добијања квалитетног подмлатка и стада одговарајућих карактеристика.

2.1.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници мере су физичка лица - носиоци комерцијалних породичних регистрованих пољопривредних газдинстава.

2.1.5. Економска одрживост: За реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања.

2.1.6. Општи критеријуми за кориснике: Општи критеријуми за кориснике по овој мери: пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом; пребивалиште и производња на територији Града Ниша; потписана изјава да не постоји захтев за исто улагање у другим јавним фондовима; испуњење доспелих обавеза по раније одобреним захтевима финансираним из средстава Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша; измирене доспеле обавезе по основу јавних прихода ЈЛС.

2.1.7. Специфични критеријуми: За реализацију ове мере корисник је у обавези да испуни само опште критеријуме.

2.1.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
100.1.1	Регрес за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање)

2.1.9. Критеријуми селекције:

2.1.10. Интензитет помоћи: Регрес за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање говеда) износи 2.000,00 динара по приплодном грлу пријављеном у регистар у складу са законом којим се уређује пољопривреда и рурални развој.

2.1.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број поднетих захтева
2	Укупан број подржаних газдинстава за регрес за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање)

2.1.12. Административна процедура: Реализација регресирања за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање) спроводи се путем Конкурса за избор корисника средстава Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша за остваривање права на регрес који расписује Градоначелник Града Ниша на основу утврђених критеријума. Уз захтев се прилаже картон за вештачко осемењавање - (признаница) о извршеном плаћању за вештачко осемењавање извршено у периоду од 16. октобра претходне до 15. октобра текуће године, извод из регистра пољопривредних газдинстава који издаје Управа за трезор и фотокопија пасоша за осемењено грло. Конкурсом ће се детаљније дефинисати услови, прихватљиви трошкови, потребна документација и време трајања конкурса. Комисија за расподелу и контролу управљања средствима Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша утврђује да ли су испуњени прописани услови за остваривање права на коришћење регреса за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање) и доноси одлуку о исплати средстава. Средства се одобравају корисницима који испуњавају услове, редом на основу поднетих прихватљивих захтева до утрошка расположивих средстава.

2.2. Назив и шифра мере: 100.2 Кредитна подршка

2.2.1. Образложење: У складу са Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју, јединице локалне самоуправе могу да утврђују мере које се односе на кредитну подршку. Пољопривреда је делатност у којој се ангажује велика количина новчаних средстава сваке године, било да се ради о улагању новца у репроматеријал, било да се ради о улагању у засаде, основно стадо, наводњавање, прераду и остале инвестиције. Константни извори финансирања су не само предуслов за повећање производње, већ и за одржавање већ постојећег нивоа производње. Свако комерцијално пољопривредно газдинство које жели да успешно послује, пољопривредни кредит види као могућност обезбеђења готовог новца и повећања профита. Банке тренутно не препознају мала и средња газдинства, која доминирају на територији града, као озбиљне клијенте, већ као клијенте са већим степеном ризика, а ово произилази, пре свега, из чињенице да се већи део прихода газдинства не одвија преко рачуна. Поред високих каматних стопа јавља се и неусклађеност рокова отплате са роковима прилива средстава на пољопривредним газдинствима и неусклађеност грејс периода са врстом производње, односно инвестицијом. Додатни проблем је и начин обезбеђења кредита - хипотеке на објектима у руралним подручјима су често неприхватљиво обезбеђење. Ова мера је у складу са националном и локалном аграрном политиком, односно Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014. - 2024. године, као и са Планом руралног развоја Нишавског округа 2012. - 2021. године, приоритетом 1. - Конкурентна пољопривреда, општи циљ 1.2 специјализација и регионализација у пољопривредној производњи, као и општим циљем 1.4 - организационо јачање пољопривредне производње. Кредитна подршка представља меру којом се стварају повољнији економски услови за обезбеђење неопходних инпута за постојећу производњу и за инвестиционе активности за започињање и унапређење пољопривредне производње.

2.2.2. Циљеви мере: Позитиван утицај на стабилност дохотка пољопривредних газдинстава и раст конкурентности уз прилагођавање захтевима тржишта, повећање дохотка на пољопривредним газдинствима су општи циљеви ове мере, а модернизација производње и унапређивање квалитета производа са могућношћу укључивања у шеме квалитета (заштита географских ознака итд.), повећање површине под засадима и другим културама, повећање сточног фонда, повећање прерадних капацитета

представљају специфичне циљеве.

2.2.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера локалног програма Кредитна подршка поклапа се мером Националног програма за пољопривреду за период 2018-2020. године - Кредитна подршка у оквиру мера уређења тржишта. Спречавање могућег двоструког финансирања истих захтева корисника од стране Управе за аграрна плаћања и из средстава буџета града Ниша, спроводи се на следећи начин: подносилац захтева је у обавези да уз захтев за одобрење кредитне подршке за пољопривредне кредите по локалном програму достави потписану изјаву, под моралном, кривичном и материјалном одговорношћу, да за исту намену не користи и да неће користити бесповратна средства у другим јавним фондовима; достављањем редовних годишњих извештаја на прописаном обрасцу у складу са Правилником о обрасцу и садржини програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја и обрасцу извештаја о спровођењу мера пољопривредне политике и политике руралног развоја чији је саставни део и извештај о корисницима мера подршке који садржи основне податке о сваком кориснику као и шифру и назив инвестиције за коју су одобрена средства за кредитну подршку.

2.2.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници мере су лица уписана у Регистар пољопривредних газдинстава и налазе се у активном статусу и то: физичка лица - носиоци комерцијалних породичних регистрованих пољопривредних газдинстава и земљорадничке задруге чији су чланови уписани у Регистар пре 2020. године, као носиоци или чланови различитих комерцијалних породичних пољопривредних газдинстава у активном статусу на територији Града Ниша.

2.2.5. Економска одрживост: Економску одрживост улагања кроз одређену форму бизнис плана или пројекта подносилац захтева ће достављати банци у зависности од пословне политике саме банке. Локална самоуправа дефинише намену коришћења кредита и даје сагласност на намену кредита.

2.2.6. Општи критеријуми за кориснике: Општи критеријуми за кориснике по овој мери су: пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом; пребивалиште и производња на територији Града Ниша за физичка лица; земљорадничке задруге уписане у Регистар привредних субјеката са седиштем и производњом на територији Града Ниша које у претходне две године нису биле корисници средстава Програма подршке спровођењу мера равномерног регионалног развоја Републике Србије кроз учешће државе у економско-финансијским подстицајима за оснивање нових задруга и инвестиционе пројекте постојећих задруга нарочито у Нишавском, Топличком, Пиротском, Јабланичком и Пчињском управном округу који реализује Кабинет министра без портфеља задуженог за регионални развој и рад јавних предузећа; потписана изјава да не постоји захтев за исто улагање у другим јавним фондовима; испуњење доспелих обавеза по раније одобреним захтевима финансираним из средстава Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша; измирене доспеле обавезе по основу јавних прихода (за физичка лица само по основу јавних прихода ЈЛС).

2.2.7. Специфични критеријуми: Корисници могу да остваре право на кредитну подршку када је намена кредита следећа: набавка приплодних грла, грла за тов, набавка опреме и механизације за пољопривредну производњу, набавка опреме за прераду, чување и пласман пољопривредних производа, опремање, адаптација, реконструкција и изградња пољопривредних објеката и објеката за прераду, чување и складиштење у складу са важећим законским прописима за област грађења.

2.2.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
100.2.2	Остали облици кредитне подршке

2.2.9. Критеријуми селекције:

2.2.10. Интензитет помоћи: За инвестиционе кредите субвенционисаће се камата до максималног износа од 8% каматне стопе као и 40% основице/главнице кредита. Прихватљиви минимални износ кредита за одобрење кредитне подршке је 600.000,00 динара. Максимални износ целокупне кредитне

подршке по кориснику је 1.250.000,00 динара. Разлика између каматне стопе банке и каматне стопе која се субвенционише иде на терет крајњег корисника кредита.

2.2.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број поднетих захтева
2	Број корисника кредитних линија са кредитном подршком
3	Укупан износ ангажованих средстава пословних банака

2.2.12. Административна процедура: Мера 100.2 Кредитна подршка реализоваће се путем Конкурса за избор корисника средстава Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша који расписује Градоначелник Града Ниша на основу утврђених критеријума. Конкурс ће се објавити путем електронских медија. Конкурсом ће се детаљније дефинисати општи и специфични услови, износ подршке, намена кредита/ прихватљиви трошкови, потребна документација, услови коришћења и време трајања конкурса. Кредитна подршка ће се одобравати по редоследу пријема захтева (по одобрењу кредита од стране банаке), до утрошка средстава. Један корисник може користити само једну субвенционисану кредитну линију која може обухватати више намена. Избор банке врши сам корисник. Коначну одлуку о расподели и коришћењу подстицајних средстава за меру Кредитна подршка доноси Комисија за расподелу и контролу управљања средствима Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша. Одобрена бесповратна средства исплаћиваће се на наменски рачун регистрованог пољопривредног газдинства, а начин реализације одобрених средстава и обавезе корисника прецизираће се уговором. Коришћење средстава за кредитну подршку не искључује могућност коришћења подстицаја за друге намене у оквиру осталих мера које су дефинисане овим Програмом. Контролу наменског коришћења одобрених средстава вршиће Секретаријат за пољопривреду Градске управе Града Ниша.

2.3. Назив и шифра мере: 101 Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

2.3.1. Образложење: Основне карактеристике пољопривредног сектора на територији града Ниша су мала пољопривредна газдинства и неповољна структура пољопривредних газдинстава, односно уситњеност поседа, мали број грла стоке на породичним фармама, неадекватни производни и смештајни објекти, недовољна примена савремених технологија производње и увођење новог сортимента. Недовољна понуда пољопривредних производа одговарајућег квалитета и стандарда за локално и регионално тржиште (месо, воће, поврће и др.) и ниска продуктивност због техничко-технолошке опремљености газдинстава, чине нишки пољопривредни производ неконкурентим. Пољопривредна газдинства нису у могућности да сама обезбеде довољно средстава за модернизацију производње, због неповољног економског и социјалног стања. Модернизацијом пољопривредних газдинстава у производном и технолошком смислу, могуће је побољшати економске аспекте и створити услове за испуњење захтева у области еколошког одржавања природних ресурса, заштите и добробити животиња и безбедности хране. Ова мера је у складу са националном Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014. - 2024. и Планом руралног развоја Нишавског округа 2012. - 2021. године, односно, приоритетом 1. конкурентна пољопривреда, општи циљ 1.2 специјализација и регионализација у пољопривредној производњи, као и општим циљем 1.3 - организационо јачање пољопривредне производње - развијени и модерно опремљени прерадни и складишни капацитети. Преглед по секторима: Сектор - Млеко Најзначајнија грана сточарске производње је млекарство. Међутим, сви параметри производње су испод просека на нивоу државе. Постоји мали број газдинстава са више од 10 музних крава. У већини случајева, пољопривредна домаћинства имају 3-5 музних крава. Већина тих газдинстава нема сталних тржишних вишкова млека. Квалитет млека које се предаје млекарима није на завидном нивоу. Постојећи објекти су стари и нису грађени према технолошким нормама. Заступљени су традиционални системи узгоја. Домаћинства која су се определила за специјализацију у оквиру овог сектора суочавају се са ограничењима у производњи - ограниченим капацитетом штала и/или недостатком земљишта за производњу хране за животиње. Сточарску производњу карактерише позитиван тренд раста узгоја оваца и коза. На територији града Ниша, односно у сеоским насељима, узгаја се око 3.780 коза, што је само

део стада Нишавског округа које броји преко 14.000 животиња. Све ово указује да су узгој коза и прерада козјег млека последњих година јако порасли у јужној и југоисточној Србији. На територији града Ниша постоје мале породичне млекаре које се баве прерадом козијег млека и справљањем козјег сира и киселог млека, као и продајом на тржиштима Ниша, Београда и других градова. Побољшање начина складиштења и хлађења млека, као и развој производа са додатом вредношћу су начини на који се може побољшати конкурентност и квалитет производа. Сектор - Месо Сектор производње меса карактерише релативно мали број мешовитих фарми које производе млеко и месо. Стандардним товом говеда (400-600 kg) бави се симболичан број газдинстава. Мали број пољопривредних домаћинстава специјализован је за тов бикова. Она обично имају 10-20 грла у тову. У већини случајева, пољопривредна домаћинства продају телад масе 150-200 kg. Највећи број грла продаје се ради даљег това на специјализованим газдинствима у другим деловима Србије. На територији града нема великих газдинстава специјализованих за овчарство и козарство, у смислу производње меса, а највећа стада имају око 100 - 150 оваца. Доминира традиционални систем узгоја. Број савремених свињарских и живинарских газдинстава оријентисаних ка производњи за тржиште је симболичан. Та газдинства примењују добру технологију производње и остварују добре резултате. Међутим, она имају релативно мале производне капацитете. Највећа живинарска газдинства на територији града имају око 10.000 комада живине, док већина има 1.000-2.000 по производном циклусу. Фарме које производе месо нису специјализоване, не користе правилно пашњаке и квалитет коришћене сточне хране није задовољавајући. Такође, користе се неодговарајућа технологија исхране као и неадекватни услови смештаја животиња. Интервенције у оквиру ове мере ће бити усмерене на подршку сектору како би се задовољили национални прописи и како би се приближили стандардима ЕУ у области добробити животиња и животне средине. Сектор производње конзумних јаја Сектор производње конзумних јаја карактерише произвођа на малим и средњим породичним пољопривредним газдинствима. И поред тога што је сектор пољопривредне производње који је најмање субвенционисан има одређени тренд раста. Сектор - Воће, грожђе, поврће и цвеће Структуру биљне производње сеоског подручја града Ниша, карактерише велика хетерогеност и производња за сопствене потребе. Просечна површина засада воћа по газдинству је око четвртине хектара. Само 45% засада су интензивни засади у којима се примењују адекватне агротехничке мере. Структура сортимената, неадекватан садни материјал, недостатак специјализоване механизације и недовољно површина које се наводњавају додатно угрожавају производњу. У виноградарству, производњи вина и стоног грожђа, Ниш има веома богату традицију. Према Попису пољопривреде из 2012. године, виногради се налазе на површини од 801 ha. Највећи део површина под поврћем је у власништву малих пољопривредних газдинстава. Њихова производња је намењена потрошњи у свежем стању, домаћинству и индустријској преради. Просечна површина под поврћем по газдинству је 0,30 ha. Структура и обим производње поврћа у Нишу нису задовољавајући и недовољно се користе могућности које пружају повољни агроклиматски услови за узгој раних сорти поврћа. На територији града релативно мали број газдинстава се бави производњом цвећа и украсног биља и то углавном у заштићеном простору. То су углавном уско специјализована газдинства која су добро организована и сарађују међусобно по питању заједничке набавке инпута производње и пласмана производа. Према Попису пољопривреде из 2012. године укупна површина под цвећем и украсним биљем је 9 ha, и на отвореном и у заштићеном простору. Интервенције у оквиру ове мере ће бити усмерене на подршку сектору за инвестициона улагања произвођача приликом заснивања нових производних засада и за инвестициона улагања у опрему и механизацију, што ће уз редовну примену савремене агротехнике давати високе, квалитетне и стабилне приносе. Сектор - Остали усеви У структури биљне производње највише је заступљена ратарска производња, која чини више од половине вредности пољопривредне производње (просечно 56% у периоду 2008-2012. године). Кретања на тржишту пољопривредних производа утицала су да се сетвена структура у последњих неколико година значајно измени. Површине под житима остале су релативно константне, али је у оквиру њих дошло до редистрибуције у правцу раста удела кукуруза на рачун смањења површина под пшеницом у укупно засејаним површинама. Овом мером се постиже унапређење и модернизовање ратарске производње. Сектор - Пчеларство Систем гајења је релативно екстензиван, са малим бројем кошница по домаћинству. Просечан принос меда по кошници је такође веома мали и креће се око 15 kg по кошници годишње али има и великих произвођача са више од 100 кошница. Последњих година присутан је тренд раста број кошница на територији града што је условљено високим нивоом незапослености и релативно ниским почетним улагањем за бављење пчеларством. Главни проблеми у пчеларству у овој регији су нестандардизован квалитет меда, мањак знања и непостојање великих купаца. Опремање газдинстава потребном опремом/модернизовање производње, повећање квалитета и кванитета производа су

позитивни ефекти ове мере.

2.3.2. Циљеви мере: Општи циљеви су: стабилност дохотка пољопривредних газдинстава, повећање производње, побољшање продуктивности и квалитета производа, смањење трошкова производње, унапређење техничко - технолошке опремљеност, одрживо управљање ресурсима и заштите животне средине, раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта, усклађивање са правилима ЕУ, њеним стандардима, политикама и праксама. Специфични циљеви по секторима: Сектор-Млеко - Повећање ефикасности, конкурентности и одрживости производње млека путем циљаних инвестиција на малим и средњим газдинствима; Повећање квалитета млека, нарочито у микробиолошком погледу (смањење броја бактерија и соматских ћелија; Усвајање добре пољопривредне праксе, као и прилагођавање производа захтевима савременог тржишта; Достицање стандарда у области добробити и здравља животиња, хигијене и заштите животне средине; Унапређење производне инфраструктуре и опреме. Сектор-Месо - Повећање ефикасности, конкурентности и одрживости производње меса на малим и средњим газдинствима (говеда, овце, козе и крмаче/прасад); Унапређење квалитета меса говеда (систем крава-теле), коза, оваца и прасади у складу са националним ветеринарским стандардима; Достицање стандарда у области добробити и здравља животиња, хигијене и заштите животне средине; Побољшање квалитета производње кроз инвестиције у опрему и објекте. Сектор-Воће, грожђе, поврће и цвеће - Повећање површина у заштићеном и полузаштићеном простору; унапређење стања специјализоване механизације на газдинству; Побољшање складишних капацитета за воће, грожђе и поврће; Повећање површина под интензивним засадима; Повећање наводњаваних површина системом кап по кап; Повећање броја произвођача који производе вино са географским пореклом. Сектор - Остали усеви - Унапређење стања механизације на газдинствима; Побољшање складишних капацитета; Повећање наводњаваних површина системом кап по кап; Сектор - Пчеларство - Повећање производње пчеларских производа; Повећање прихода у домаћинствима која се баве пчеларском производњом; Повећање степена запослености у сектору; Достицање стандарда у области заштите животне средине.

2.3.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера локалног програма Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава, повезана је са мером Националног програма руралног развоја од 2018. до 2020. године - Подстицаји за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава у оквиру мера Подстицаји за унапређење конкурентности у сектору пољопривредне производње и прераде пољопривредних производа. Локалним програмом нису обухваћене инвестиције за грађење, реконструкцију, доградњу, адаптацију, санацију наменских објеката. У оквиру ове мере подржаће се пре свега мања газдинства, односно корисници као и врсте инвестиција, које нису предмет подстицаја у оквиру IPARD програма. Спречавање могућег двоструког финансирања истих захтева корисника од стране Управе за аграрна плаћања и из средстава буџета града Ниша, спроводи се на следећи начин: подносилац захтева је у обавези да уз захтев за одобрење подстицаја Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава по локалном програму достави потписану изјаву, под моралном, кривичном и материјалном одговорношћу, да за исту намену не користи и да неће користити бесповратна средства у другим јавним фондовима; достављањем редовних годишњих извештаја на прописаном обрасцу у складу са Правилником о обрасцу и садржини програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја и обрасцу извештаја о спровођењу мера пољопривредне политике и политике руралног развоја чији је саставни део и извештај о корисницима мера подршке који садржи основне податке о сваком кориснику као и шифру и назив инвестиције за коју су одобрена подстицајна средства.

2.3.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници мере су лица уписана у Регистар пољопривредних газдинстава и налазе се у активном статусу и то: физичка лица - носиоци комерцијалних породичних регистрованих пољопривредних газдинстава.

2.3.5. Економска одрживост: Економску одрживост подносилац захтева у обавези је да докаже кроз бизнис план, за инвестиције укупне вредности веће од 600.000,00 динара.

2.3.6. Општи критеријуми за кориснике: Општи критеријуми за кориснике по овој мери су: пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом; пребивалиште и производња на територији Града Ниша за физичка лица; потписана изјава да не постоји захтев за исто улагање у другим јавним фондовима; испуњење доспелих обавеза по раније одобреним

захтевима финансираним из средстава Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша; измирене доспеле обавезе по основу јавних прихода ЈЛС.

2.3.7. Специфични критеријуми: Сектор - Млеко: Прихватљиви корисници за инвестицију 101.1.1. за набавку квалитетних приплодних грла млечних раса - говеда су пољопривредна газдинства која, поседују 3-100 приплодних грла говеда млечних раса по реализацији инвестиције, за набавку квалитетних приплодних грла млечних раса - оваца и коза су пољопривредна газдинства која поседују од 20 - 300 одраслих оваца или 15 - 300 одраслих коза млечних раса по реализацији инвестиције. Прихватљиви корисници за инвестицију 101.1.17. - набавка нових машина и опреме за наводњавање, су пољопривредна газдинства која у моменту подношења захтева поседују максимално 100 млечних крава. Прихватљиви корисници за остале инвестиције у сектору су пољопривредна газдинства која у моменту подношења захтева поседују 3-19 млечних крава или најмање 20 одраслих оваца или најмање 15 одраслих коза млечних раса. Сектор - Месо: Прихватљиви корисници за инвестицију 101.2.1 су пољопривредна газдинства која поседују 3-99 грла приплодних говеда товних раса, или 10 - 299 приплодних грла оваца или коза или 5-99 грла приплодних крмача по реализацији инвестиције. Прихватљиви корисници за остале инвестиције у сектору су пољопривредна газдинства која у моменту подношења захтева у Регистру објеката (у складу са Правилником о регистрацији, односно одобравању објеката за узгој, држање и промет животиња - Службени гласник РС, 36-2017) имају регистроване објекте са капацитетима за тов/узгој: мање од 20 јунади и/или мање од 150 грла приплодних оваца/коза и/или мање од 30 приплодних крмача и/или мање од 100 товљеника свиња у турнусу и/или од 1.000-3.999 бројлера у турнусу. Сектор производње конзумних јаја: Прихватљиви корисници за инвестиције у оквиру овог сектора су пољопривредна газдинаства која у моменту подношења захтева поседују најмање 250 кока носиља, а по реализацији инвестиције немају више од 4999 кока носиља у експлоатацији. Сектор - Воће, грочје, поврће и цвеће: Прихватљиви корисници за инвестицију 101.4.1 су пољопривредна газдинства која заснивају производни засад једне воћне врсте или винограда на површини не мањој од: 0,15 ha за коштичаво воће, леску и виноград; 0,15 ha за јабучасто воће у условима наводњавања; од 0,50 ha за орах; од 0,10 ha за јагодасто воће, на парцелама које су уписане у регистар пољопривредних газдинстава и налазе се на територији Града Ниша и поседују 0,10- 50 ha јагодастих врста воћака, 0,30 - 100 ha другог воћа по реализацији инвестиције, односно 0,20 - 2 ha под виноградима на парцелама које су уписани и у виноградарски регистар по реализацији инвестиције. Прихватљиви корисници за инвестицију 101.4.2 - Подизање и опремање пластеника за производњу поврћа, воћа, цвећа и расадничку производњу су пољопривредна газдинства која инвестирају у пластенике са дуплом конструкцијом минималне површине 0,03 ha по пластенику на парцелама које су уписане у регистар пољопривредних газдинстава и налазе се на територији Града Ниша, а по реализацији инвестиције имају мање од 0,5 ha пластеника. Прихватљиви корисници за остале инвестиције из овог сектора су пољопривредна газдинства која у моменту подношења захтева поседују 0,10-1,99 ha јагодастог воћа или 0,30-4,99 ha другог воћа или 0,20 - 1,99 ha винове лозе, односно уколико имају производњу у затвореном простору од 0,03 - 0,49 ha или повртарску производњу на отвореном на 0,20 - 2,99 ha или производњу цвећа на 0,1 - 49 ha на отвореном. Услов је да се парцеле које су основ за остваривање подстицаја за инвестиције (минималне дефинисане површине) налазе на територији Града Ниша и да су уписане у регистар пољопривредних газдинстава. Сектор - Остали усеви: Прихватљиви корисници за инвестицију 101.5.10 - Машине и опрема за наводњавање - су пољопривредна газдинаства која у моменту подношења захтева поседују 1-99,99 ha под усевима. Прихватљиви корисници за остале инвестиције из овог сектора су пољопривредна газдинства која у моменту подношења захтева поседују од 0,1-49,99 ha лековитог, ароматичног или зачинског биља односно 1- 49,99 ha под осталим усевима. Услов за све инвестиције у оквиру сектора је да се парцеле које су основ за остваривање подстицаја за инвестиције (минималне дефинисане површине) налазе на територији Града Ниша и да су уписане у регистар пољопривредних газдинстава. Сектор - Пчеларство: Прихватљиви корисници за инвестиције у оквиру овог сектора су пољопривредна газдинаства која поседују 20-500 кошница по реализацији инвестиције и са зимовником - адресом пчелињака на територији града Ниша.

2.3.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
101.1.1	Набавка квалитетних приплодних грла млечних раса: говеда, оваца и коза
101.1.10	Машине за допунску обраду земљишта
101.1.11	Машине за ђубрење земљишта
101.1.12	Машине за сетву
101.1.13	Машине за заштиту биља
101.1.14	Машине за убирање односно скидање усева
101.1.15	Машине за транспорт
101.1.16	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др.)
101.1.17	Машине и опрема за наводњавање усева
101.1.2	Изградња капацитета за прикупљање, обраду, паковање, складиштење и одлагање чврстог стајњака, полутечног и течног стајњака, укључујући инсталацију опреме
101.1.3	Опрема за мужу, хлађење и чување млека на фарми, укључујући све елементе, материјале и инсталације
101.1.4	Машине и опрема за руковање и транспорт чврстог, полутечног и течног стајњака (транспортери за стајњак; уређаји за мешање полутечног и течног стајњака; пумпе за прахњење резервоара; сепаратори за полутечни и течни стајњак; машине за пуњење течног стајњака
101.1.5	Машине и опрема за припрему сточне хране, за храњење и напајање животиња (млинови и блендери/мешалице за припрему сточне хране; опрема и дозатори за концентровану сточну храну; екстрактори; транспортери; микс приколице и дозатори за кабасту сточну храну;
101.1.6	Сточне ваге, рампе за утовар и истовар и торови за усмеравање и обуздавање животиња
101.1.7	Опрема за третман папака
101.1.8	Опрема за фиксне ограде и електричне ограде за пашњаке/ливаде
101.1.9	Машине за примарну обраду земљишта
101.2.1	Набавку квалитетних приплодних грла говеда, оваца, коза и свиња које се користе за производњу меса
101.2.10	Машине за примарну обраду земљишта
101.2.11	Машине за допунску обраду земљишта
101.2.12	Машине за ђубрење земљишта
101.2.13	Машине за сетву
101.2.14	Машине за заштиту биља
101.2.15	Машине за убирање односно скидање усева
101.2.16	Машине за транспорт
101.2.17	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др.)
101.2.18	Машине и опрема за наводњавање усева
101.2.2	Изградња објеката за прикупљање, обраду, паковање, складиштење и одлагање чврстог стајњака, полутечног и течног стајњака, укључујући инсталацију опреме
101.2.3	Машине и опрема за руковање и транспорт чврстог, полутечног и течног стајњака (транспортери за стајњак; уређаји за мешање полутечног и течног стајњака; пумпе за прахњење резервоара; сепаратори за полутечни и течни стајњак; машине за пуњење течног стајњака
101.2.4	Изградња/реконструкција као и опремање објеката за гајење крмача и производњу прасиди за тов
101.2.5	Машине и опрема за складиштење и припрему сточне хране, за храњење и појење животиња (млинови и блендери/мешалице за припрему сточне хране; опрема и дозатори за концентровану сточну храну; екстрактори; транспортери; микс приколице и дозатори за кабасту ст
101.2.6	Сточне ваге, рампе за утовар и истовар и торови за усмеравање и обуздавање животиња
101.2.7	Опрема за третман папака
101.2.8	Опрема за смештај квочки, специјализовани/посебно опремљени кавези
101.2.9	Опрема за фиксне ограде и електричне ограде за пашњаке/ливаде
101.3.1	Набавка опреме за живинарске фарме за производњу конзумних јаја
101.3.2	Набавка опреме за сортирање, паковање и чување конзумних јаја
101.3.3	Изградња/реконструкција као и опремање објеката за манипулацију, одлагање и обраду стајњака
101.3.4	Набавка опреме за руковање, сакупљање и коришћење животињског ђубрива; посебна опрема за транспорт ђубрива
101.4.1	Подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) вишегодишњих засада воћака, хмеља и винове лозе
101.4.10	Набавка опреме и уређаја за заштиту биља и стерилизацију земљишта и супстрата при производњи у заштићеном простору
101.4.11	Набавка опреме за обогаћивање угљен-диоксидом (ткз. ђубрење угљен диоксидом при производњи у заштићеном простору)
101.4.12	Набавка бокс палета за транспорт и складиштење производа
101.4.13	Набавка опреме-линија за чишћење и прање производа
101.4.14	Набавка опреме-линија за бербу, сортирање и калибрање производа
101.4.15	Набавка опреме-линија за паковање и обележавање производа
101.4.16	Набавка опреме за резивање, дробљење, сечење и уклањање остатака након резидбе воћних врста
101.4.17	Опрема за вентилацију и опрема за принудну вентилацију
101.4.18	Опрема/механизација за заштиту од мраза
101.4.19	Машине за примарну обраду земљишта
101.4.2	Подизање и опремање пластеника за производњу поврћа, воћа, цвећа и расадничку производњу
101.4.20	Машине за допунску обраду земљишта
101.4.21	Машине за ђубрење земљишта
101.4.22	Машине за сетву
101.4.23	Машине за садњу
101.4.24	Машине за заштиту биља
101.4.25	Машине за убирање односно скидање усева
101.4.26	Машине за транспорт
101.4.27	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др.)
101.4.28	Машине, уређаји и опрема за наводњавање усева
101.4.3	Подизање, набавка и опремање система противградне заштите у воћњацима и вишегодишњим засадима
101.4.4	Подизање/набавка жичаних ограда око вишегодишњих засада
101.4.5	Набавка опреме за вештачко опрашивање биљака при производњи у заштићеном простору
101.4.6	Набавка опреме и уређаја за додатно осветљење и засењивање биљака при производњи у заштићеном простору
101.4.7	Набавка опреме и уређаја за припрему земљишта и супстрата за гајење биљака при производњи у заштићеном простору
101.4.8	Набавка опреме и уређаја за сетву, садњу и мулчирање (са фолијом)
101.4.9	Набавка опреме и уређаја за системе за хидропоничну производњу при производњи у заштићеном простору
101.5.1	Машине за примарну обраду земљишта
101.5.10	Машине и опрема за наводњавање усева
101.5.2	Машине за допунску обраду земљишта
101.5.3	Машине за ђубрење земљишта
101.5.4	Машине за сетву
101.5.5	Машине за садњу
101.5.6	Машине за заштиту биља
101.5.7	Машине за убирање односно скидање усева
101.5.8	Машине за транспорт
101.5.9	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др.)
101.6.2	Набавка опреме за пчеларство

2.3.9. Критеријуми селекције:

2.3.10. Интензитет помоћи: Износи подстицаја дати су у процентима у односу на износ инвестиције без ПДВ-а. Износ подстицаја за подизање нових вишегодишњих засада, осим за јагодасте воћне врсте, за набавку садног материјала и успостављање пратећег система за наводњавање износи 90% (без могућности додатних 10%). Износ подстицаја подстицаја за подизање нових засада јагодастих воћних врста износи 80% (без могућности додатних 10%). Износ подстицаја за све остале инвестиције износи 50% (уз могућност одобрења додатних 10%+10%). Додатних 10% одобрава се када су носиоци газдинства млади - навршавају највише 40 година живота у календарској години у којој се подноси пријава на конкурс за коришћење ове врсте подстицаја или када су носиоци газдинства жене (могу се остварити само по једном наведеном основу). Додатних 10% одобрава се када су носиоци газдинства извршили сертификацију пољопривредне производње. За инвестиције које имају могућност одобрења додатних 10%+10% може се остварити максимални износ подстицаја од 70 %. Максимални износи подстицаја по кориснику је 400.000,00 динара осим за подизање нових засада где износи 500.000,00 динара. Минимални укупни износ прихватљиве инвестиције је 40.000,00 динара.

2.3.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број поднетих захтева
2	Укупан број подржаних пројеката
3	Површина под новим вишегодишњим засадима
4	Број набављених грла
5	Број новонабављене механизације
6	Број пластеника
7	Број кошница

2.3.12. Административна процедура: Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава реализоваће се путем Конкурса за избор корисника средстава Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша за наведену меру који расписује Градоначелник Града Ниша на основу утврђених критеријума. Конкурс ће се објавити путем електронских медија. Конкурсом ће се детаљније дефинисати општи и специфични услови за сваку од планираних инвестиција, износ подстицаја, прихватљиви трошкови, потребна документација, услови коришћења подстицајних средстава и време трајања конкурса. У току трајања конкурса, моћи ће да се поднесе један захтев за коришћење подстицајних средстава за више инвестиција у физичку имовину пољопривредних газдинстава у оквиру једног сектора. Пријем захтева, у складу са конкурсним условима, вршиће Секретаријат за пољопривреду Градске управе града Ниша. Детаљне административне провере се спроводе ради утврђивања да ли је захтев потпун, благовремен и да ли су услови за одобравање захтева испуњени, а по потреби вршиће се теренски обилазак газдинстава потенцијалних корисника ради утврђивања испуњења предуслова за поједине инвестиције. У току административне контроле Комисија за расподелу и контролу управљања средствима Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша, задржава право да испитивањем тржишта утврди референтне цене које ће у случајевима већих одступања од навода у захтевима за подстицајна средства представљати основицу за обрачун подстицаја. Коначну одлуку о расподели и коришћењу подстицајних средстава за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава доноси Комисија за расподелу и контролу управљања средствима Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша. Средства ће се одобравати корисницима који испуњавају услове, редом на основу поднетих прихватљивих захтева до утрошка расположивих средстава. Начин реализације одобрених подстицајних средстава и обавезе корисника прецизираће се уговором и вршиће се контрола наменског коришћења одобрених подстицајних средстава теренским обилазком газдинства. Део средстава у износу од 444.944 динара искористиће се за измирење обавеза из претходне године, односно за одобрена подстицајна средства по Програму подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја Града Ниша за 2019. годину.

2.4. Назив и шифра мере: 102 Успостављање и јачање удружења у области пољопривреде

2.4.1. Образложење: На територији града Ниша пољопривреду карактеришу мала пољопривредна газдинства са распарчаним поседима а последица тога су високи трошкови производње, нерационално коришћење ресурса, претежно мешовита производња и други показатељи који отежавају повећање продуктивности и рентабилности производње. Удруживање пољопривредних произвођача је један од ефикасних начина за подизање конкурентности на тржишту. Постоји више начина и могућности за удруживање пољопривредних произвођача, а најдоминантнији облици удруживања у сектору пољопривреде су задруге, удружења и кластери, а сам облик организације би требало да буде усклађен са циљевима удруживања. Улога удружења у области пољопривреде огледа се у унапређењу пољопривредне производње путем едукације пољопривредних произвођача, постизању повољности при набавци инпута за пољопривредну производњу, економичном коришћењу опреме, истраживању тржишта и постизању повољности при заједничком пласману робе, као и у другим активностима које доприносе прилагођавању захтевима тржишта и унапређењу пољопривредних газдинстава. Према законској регулативи удружења пољопривредника могу основати најмање три оснивача и удружења су, као и остала правна лица, у обавези да воде пословне књиге и да сачињавају финансијске извештаје. Ова мера је у складу са националном и локалном аграрном политиком, односно Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014. - 2024. године, као и са Планом руралног развоја Нишавског округа 2012. - 2021. године, приоритетом 1. - Конкурентна пољопривреда, општи циљ 1.4 - организационо јачање пољопривредне производње. Већина удружења произвођача налази се на ниском степену организованости, који карактерише низак степен професионализације и недостатак стручног управљачког кадра. Планираним средствима подржаће се пројекти за финансирање активности удружења из области пољопривреде као и помоћ за одржање и функционисање удружења.

2.4.2. Циљеви мере: Циљеви који се настоје достићи реализацијом ове мере су унапређење удруживања у области пољопривреде, стабилност дохотка пољопривредних газдинстава, смањење трошкова производње, јачање тржишне позиције удружених произвођача и унапређење преговарачке способности произвођачких организација, едукација, стандардизација и увођење нових профитабилних врста производњи на газдинствима.

2.4.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера локалног програма Успостављање и јачање удружења у области пољопривреде поклапа се мером Националног програма за пољопривреду за период 2018-2020. године - Произвођачке организације у оквиру мера уређења тржишта. Спречавање могућег двоструког финансирања истих захтева корисника од стране Управе за аграрна плаћања и из средстава буџета града Ниша, спроводи се на следећи начин: подносилац захтева је у обавези да уз захтев за одобрење кредитне подршке за пољопривредне кредите по локалном програму достави потписану изјаву, под моралном, кривичном и материјалном одговорношћу, да за исту намену не користи и да неће користити бесповратна средства у другим јавним фондovima; достављањем редовних годишњих извештаја на прописаном обрасцу у складу са Правилником о обрасцу и садржини програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја и обрасцу извештаја о спровођењу мера пољопривредне политике и политике руралног развоја чији је саставни део и извештај о корисницима мера подршке који садржи основне податке о сваком кориснику као и шифру и назив инвестиције за коју су одобрена средства за кредитну подршку.

2.4.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници мере су удружења, регистрована до 28.02.2020. године, а чији су чланови физичка лица - носиоци или чланови комерцијалних породичних регистрованих пољопривредних газдинстава.

2.4.5. Економска одрживост: За реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања.

2.4.6. Општи критеријуми за кориснике: Удружење регистровано код Агенције за привредне регистре са седиштем на територији Града Ниша; потписана изјава да не постоји захтев за исто улагање у другим јавним фондovima; измирене доспеле обавезе по основу јавних прихода ЈЛС.

2.4.7. Специфични критеријуми: Прихватљиви корисници за ову меру су удружења: у чијој је

регистрацији као област остваривања циљева евидентирано унапређење пољопривредне производње; броје најмање 5 чланова - носиоца РПГ.

2.4.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

2.4.9. Критеријуми селекције:

2.4.10. Интензитет помоћи: Износ подстицаја за меру Успостављање и јачање удружења у области пољопривреде је 100% без ПДВа, а максимални износ подстицаја по кориснику је 300.000,00 динара.

2.4.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број поднетих захтева
2	Укупна вредност инвестиција

2.4.12. Административна процедура: Мера Успостављање и јачање удружења у области пољопривреде реализоваће се путем Конкурса за избор корисника средстава Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша за наведену меру који расписује Градоначелник Града Ниша на основу утврђених критеријума. Конкурс ће се објавити путем електронских медија. Конкурсом ће се детаљније дефинисати услови, износ подстицаја, прихватљиви трошкови, потребна документација, услови коришћења подстицајних средстава и време трајања конкурса. У току трајања конкурса, моћи ће да се поднесе један захтев за коришћење подстицајних средстава за ову меру. Пријем захтева, у складу са конкурсним условима, вршиће Секретаријат за пољопривреду Градске управе града Ниша. Детаљне административне провере се спроводе ради утврђивања да ли је захтев потпун, благовремен и да ли су услови за одобравање захтева испуњени, а по потреби вршиће се теренски обилазак потенцијалних корисника. У току административне контроле Комисија за расподелу и контролу управљања средствима Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша, задржава право да испитивањем тржишта утврди референтне цене које ће у случајевима већих одступања од навода у захтевима за подстицајна средства представљати основу за обрачун подстицаја. Коначну одлуку о расподели и коришћењу подстицајних средстава за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава доноси Комисија за расподелу и контролу управљања средствима Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша. Средства ће се одобравати корисницима који испуњавају услове, редом на основу поднетих прихватљивих захтева до утрошка расположивих средстава. Начин реализације одобрених подстицајних средстава и обавезе корисника прецизираће се уговором и вршиће се контрола наменског коришћења одобрених подстицајних средстава.

2.5. Назив и шифра мере: 104 Управљање ризицима

2.5.1. Образложење: Штете на пољопривредним усевима, стоци и другим ресурсима редован су пратилац пољопривредне производње, посебно од временских непогода на усевима и штете које причињава дивљач. Штете већег обима превазилазе могућност санирања од стране произвођача и могу озбиљно да угрозе опстанак газдинства, а тиме и дугорочно одрживи развој производње. Осигурање представља савремен и најчешће коришћен модел за управљање ризиком у пољопривреди. Данас се примењује неколико врста осигурања у пољопривреди: осигурање усева и плодова од основних (град, пожар и удар грома), допунских (позни и рани мразеви, измрзавање и сл) и посебних ризика (осигурање не само приноса већ и квалитета плодова, нпр. у производњи јабука и другог воћа), као и осигурање животиња од угинућа и губитка производних способности. Мера 104 на територији Града Ниша спроводиће се пре свега подстицањем регистрованих пољопривредних произвођача да осигуравају усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње. Мали број пољопривредних газдинстава врши осигурање пољопривредне производње и користи могућност субвенционисања премије осигурања. Подршка се спроводи већ неколико година и показује позитиван ефекат у смислу повећања броја корисника и прихватања осигурања као реалне потребе у односу на микро и макро климатске појаве и

друге негативне утицаје на пољопривредну производњу. Ова мера је у складу са националном и локалном аграрном политиком, односно Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014 - 2024., као и са Планом руралног развоја Нишавског округа 2012 - 2021. године, приоритетом 1. - Конкурентна пољопривреда, општи циљ 1.4 - организационо јачање пољопривредне производње.

2.5.2. Циљеви мере: Краткорочно и дугорочно смањивање негативних последица штета проузрокованих елементарним непогодама и катастрофалним догађајима као и стабилност дохотка пољопривредних газдинстава су општи циљеви ове мере, а повећање броја корисника који осигуравају своју пољопривредну производњу су специфични циљеви ове мере.

2.5.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера локалног програма Управљање ризицима, повезана је са мером Националног програма руралног развоја од 2018. до 2020. године - Подстицаји за управљање ризицима у пољопривредној производњи у оквиру мера Подстицаји за унапређење конкурентности у сектору пољопривредне производње и прераде пољопривредних производа. Локалним програмом подржаће се само физичка лица - носиоци регистрованих пољопривредних газдинстава. Спречавање могућег двоструког финансирања истих захтева корисника од стране Управе за аграрна плаћања и из средстава буџета града Ниша, спроводи се на следећи начин: подносилац захтева је у обавези да уз захтев за одобрење подстицаја Управљање ризицима по локалном програму достави потписану изјаву, под моралном, кривичном и материјалном одговорношћу, да за исту намену не користи и да неће користити бесповратна средства у другим јавним фондовима; достављањем редовних годишњих извештаја на прописаном обрасцу у складу са Правилником о обрасцу и садржини програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја и обрасцу извештаја о спровођењу мера пољопривредне политике и политике руралног развоја чији је саставни део и извештај о корисницима мера подршке који садржи основне податке о сваком кориснику као и шифру и назив инвестиције за коју су одобрена подстицајна средства.

2.5.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници мере за инвестицију 104.3. су физичка лица - носиоци комерцијалних породичних регистрованих пољопривредних газдинстава који у регистар пољопривредних газдинстава имају евидентиран предмет осигурања.

2.5.5. Економска одрживост: Није применљиво.

2.5.6. Општи критеријуми за кориснике: Општи критеријуми за кориснике - физичка лица, по овој мери су: пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом; пребивалиште и производња на територији Града Ниша; потписана изјава да не постоји захтев за исто улагање у јавним фондовима; испуњење доспелих обавеза по раније одобреним захтевима финансираним из средстава Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша; измирене доспеле обавезе по основу јавних прихода ЈЛС.

2.5.7. Специфични критеријуми: Прихватљиви корисници за осигурање биљне производње имају усеве и плодове, расаднике и/или младе вишегодишње засаде пре ступања на род на површинама на територији Града Ниша и уписане су у регистар пољопривредних газдинстава под одговарајућим биљним културама; Прихватљиви корисници за осигурање животиња, имају пријављен сточни фонд (податке о врсти животиња и броју газдинства (ХИД) на којима се држе или узгајају) у регистар пољопривредних газдинстава.

2.5.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
104.3	Осигурање усева, плодова, вишегодишњих засада, расадника и животиња

2.5.9. Критеријуми селекције:

2.5.10. Интензитет помоћи: Интензитет помоћи износи 80% од висине премије осигурања без урачунатог пореза на премију неживотног осигурања за површине односно животиње пријављене у

складу са законом којим се уређује пољопривреда и рурални развој. Максимални износ подстицаја по кориснику је 500.000,00 динара, а минимални укупни износ прихватљиве инвестиције/полисе је 2.000,00 динара.

2.5.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број поднетих захтева
2	Укупан број подржаних газдинстава за регрес премије осигурања за усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње

2.5.12. Административна процедура: Мера Управљање ризицима реализоваће се путем Конкурса за избор корисника средстава Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша за подстицаје за осигурање за усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње који расписује Градоначелник Града Ниша на основу утврђених критеријума. Подстицаји се остварују на основу полисе осигурања која је издата од стране друштва за осигурање и потврде о извршеном плаћању укупне премије осигурања која је издата у периоду од 16. октобра претходне до 15. октобра текуће године. Конкурсом ће се детаљније дефинисати општи и специфични услови, прихватљиви трошкови, потребна документација, и време трајања конкурса. Комисија за расподелу и контролу управљања средствима Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша утврђује да ли су испуњени прописани услови за остваривање права на коришћење подстицаја за премију осигурања и доноси одлуку о исплати средстава. Средства се одобравају корисницима који испуњавају услове, редом на основу поднетих прихватљивих захтева, до утрошка расположивих средстава.

2.6. Назив и шифра мере: 201.1 Одрживо коришћење пољопривредног земљишта

2.6.1. Образложење: Пољопривредно земљиште је добро од општег интереса за друштвену заједницу, које се користи за пољопривредну производњу. Основне функције пољопривредног земљишта могу бити очуване одговарајућим мерама одрживог коришћења земљишта које имају вишеструки ефекат како на локалном нивоу, тако и шире. Приликом успостављања политике одрживог развоја, веома битан сегмент јесте одрживо коришћење и управљање пољопривредним земљиштем. Политика одрживог коришћења и управљања пољопривредним земљиштем подразумева обнављање деградираног земљишта и побољшање целокупног стања пољопривредног земљишта. На глобалном нивоу, одрживо управљање земљиштем доприноси повећању производње хране и њене нутритивне вредности, као и прилагођавању и ублажавању климатских промена. Када је у питању локални ниво, одрживо коришћење и управљање пољопривредним земљиштем постиже се применом научних сазнања и правила струке, спровођењем законских надлежности и одговорности, као и остварењем циљева и препорука датих у локалним и националним стратешким документима. Достизање циљева постиже се заједничким иницијативама, међусекторском сарадњом и пре свега одговорним понашањем заједнице и појединца. Одрживо коришћење и управљање пољопривредним земљиштем доприноси унапређењу пољопривредне производње, смањује ризике од губитака, спречава деградацију земљишта и штити потенцијале природних ресурса, обезбеђује економску одрживост пољопривредних производа и доприноси побољшању квалитета живота у руралном подручју. Ова мера је у складу са националном Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014 - 2024. као и са Планом руралног развоја Нишавског округа 2012 - 2021. године, са приоритетом број 1. Конкурентна пољопривреда, Општи циљ бр.1.2 -специјализација и регионализација у пољопривредној производњи (1.2.2. Подизање квалитета пољопривредног земљишта).

2.6.2. Циљеви мере: Циљеви мере су: заштита природних ресурса, одржавање пољопривредног земљишта у одговарајућем стању, спречавање деградације земљишта, правилна обрада земљишта и употреба ђубрива и пестицида.

2.6.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера локалног програма Одрживо коришћење пољопривредног земљишта повезана је са мером Националног програма руралног развоја 2018-2020. године - Подстицаји за одрживо коришћење пољопривредног земљишта - контрола ерозије земљишта и интегрално је повезана са осталим мерама које се односе на очување и

унапређење животне средине и природних ресурса. До финансирања истих захтева корисника од стране Управе за аграрна плаћања и из средстава буџета града Ниша неће долазити јер ће се локалним програмом подржати инвестиција „Одрживо управљање земљиштем“ којом ће се пре свега обухватити анализа плодности пољопривредног земљишта, а постоји и обавеза достављања редовних годишњих извештаја на прописаном обрасцу у складу са Правилником о обрасцу и садржини програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја и обрасцу извештаја о спровођењу мера пољопривредне политике и политике руралног развоја чији је саставни део и извештај о корисницима мера подршке који садржи основне податке о сваком кориснику као и шифру и назив инвестиције за коју су одобрена средства.

2.6.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници средстава ове мере су правна лица која обављају послове испитивања плодности земљишта.

2.6.5. Економска одрживост: За реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања.

2.6.6. Општи критеријуми за кориснике: Општи критеријуми за кориснике по овој мери је правно лице уписано у Регистар привредних субјеката.

2.6.7. Специфични критеријуми: Прихватљиви корисници за ову меру су правна лица која испуњавају услове у погледу техничких и стручних капацитета за обављање послова испитивања плодности земљишта и која поседују документ о испуњености услова за обављање контроле плодности обрадивог пољопривредног земљишта издат од стране надлежне пољопривредне инспекције.

2.6.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
201.1.1	Одрживо управљање земљиштем

2.6.9. Критеријуми селекције:

2.6.10. Интензитет помоћи: Износ је 100%, односно врши се плаћање цене услуге.

2.6.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број извршених анализа земљишта

2.6.12. Административна процедура: Одрживо коришћење пољопривредног земљишта односно инвестиција у оквиру мере - Одрживо управљање земљиштем реализоваће се избором пружаоца услуге у складу са Законом о јавним набавкама. Пружалац услуге мора да испуњава услове у погледу техничких и стручних капацитета за обављање послова испитивања плодности земљишта, односно да буде оспособљен да врши узимање просечног узорка земљишта, врши лабораторијску/агрохемијску анализу земљишта и доставља регистрованим пољопривредним произвођачима препоруке за даље коришћење пољопривредног земљишта. Са изабраним пружаоцем услуге закључиће се уговор.

2.7. Назив и шифра мере: 301 Инвестиције за унапређење и развој руралне инфраструктуре и услуга

2.7.1. Образложење: Инвестиције за унапређење и развој руралне инфраструктуре, пре свега, односе се на инвестиције за развој и унапређење услова за уређење и коришћење руралних ресурса - обрадиво пољопривредно земљиште на територији града. Како би се обезбедило унапређење продуктивности, гајење пољопривредних култура са вишим приносима и смањили губици уз уштеду енергената, потребно је подржати изградњу обимнијих система за наводњавање и електрификацију пољопривредних парцела или обновљивих извора енергије. Формирањем система за наводњавање и применом нових технологија у

пољопривредној производњи, остварила би се напреднија и уноснија пољопривредна производња чији ће производи бити конкурентнији на тржишту. За предузимање мера и активности у области наводњавања, као документациона основа се користе студије: „Анализа могућности коришћења површинских и подземних вода погодних за наводњавање пољопривредних култура на територији града Ниша“ (Институт за водопривреду „Јарослав Черни“, Београд, 2004. године) и „Студија о формирању заливних система на површинама дефинисаним као погодним за наводњавање на територији града Ниша“ (Универзитет у Београду, Пољопривредни факултет, септембар 2011. године), којима су предвиђене могућности захватања површинских вода, као и подземних вода са предлогом начина захватања дубоких и плитких бунара. На територији Града Ниша нема водозахвата и система за наводњавање који користе електричну енергију као извор напајања, те би се овом мером подржале и активности на увођењу обновљивих извора енергије и модернизацији заливних система. Ова мера је у складу са националном Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014 – 2024. као и са Планом руралног развоја Нишавског округа 2012 - 2021. године, односно, приоритетом 2. подигнут квалитет живота у руралним срединама, општи циљ 2.1 развој и реализација регионалних инфраструктурних пројеката .

2.7.2. Циљеви мере: Општи циљеви су јачање руралне инфраструктуре за пољопривреду и рурални развој, планирање производње према захтевима тржишта у погледу количина и квалитета, остваривање економских и социјалних потреба пољопривредних произвођача, економска стабилност и повећање прихода пољопривредних, удружених, газдинстава. Специфични циљеви: рационалније и ефикасније коришћење водених ресурса и њихово искоришћавање на одржив и функционалан начин; примена савремене технике и начина коришћења у области наводњавања; постизање пуног биолошког потенцијала пољопривредних култура, повећање приноса, посебно воћарских култура; смањивање штетних последица од суше; заштита земљишта и животне средине; спречавање миграционих кретања становништа у урбана подручја.

2.7.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера локалног програма Инвестиције за унапређење и развој руралне инфраструктуре повезана је са мером Националног програма руралног развоја од 2018. до 2020. године – Подстицаји за подршку инвестицијама у унапређење и развој руралне инфраструктуре у оквиру мера Подстицаји за диверзификацију дохотка и унапређење квалитета живота у руралним подручјима. Локалним програмом су обухваћене инвестиције за израду пројектно-техничке документације за изградњу или реконструкцију система за наводњавање, за успостављање наменских објеката, система за наводњавање и обезбеђење извора енергије. У оквиру ове мере подржаће се пре свега мања газдинства и удружења водокорисника са територије града. Спречавање могућег двоструког финансирања истих захтева корисника од стране Управе за аграрна плаћања и из средстава буџета града Ниша, спроводи се на следећи начин: подносилац захтева је у обавези да уз захтев за одобрење подстицаја за Инвестиције за унапређење и развој руралне инфраструктуре по локалном програму достави потписану изјаву, под моралном, кривичном и материјалном одговорношћу, да за исту намену не користи и да неће користити бесповратна средства у другим јавним фондовима; достављањем редовних годишњих извештаја на прописаном обрасцу у складу са Правилником о обрасцу и садржини програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја и обрасцу извештаја о спровођењу мера пољопривредне политике и политике руралног развоја чији је саставни део и извештај о корисницима мера подршке који садржи основне податке о сваком кориснику као и шифру и назив инвестиције за коју су одобрена подстицајна средства.

2.7.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници мере су: лица уписана у Регистар пољопривредних газдинстава и налазе се у активном статусу и то: физичка лица – носиоци комерцијалних породичних регистрованих пољопривредних газдинстава, правна лица и предузетници уписани у Регистар; удружења водокорисника чији су чланови физичка лица – носиоци или чланови комерцијалних породичних регистрованих пољопривредних газдинстава.

2.7.5. Економска одрживост: Економску одрживост подносилац захтева у обавези је да докаже кроз бизнис план.

2.7.6. Општи критеријуми за кориснике: Општи критеријуми за кориснике по овој мери су: пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом; пребивалиште и производња на територији Града Ниша за физичка лица; правна лица, предузетници и

удружења водокорисника уписана у Регистар привредних субјеката са седиштем и производњом на територији Града Ниша; потписана изјава да не постоји захтев за исто улагање у другим јавним фондовима; измирене доспеле обавезе по основу јавних прихода ЈЛС.

2.7.7. Специфични критеријуми: Прихватљиви корисници за ову меру су: правна лица, предузетници и удружења водокорисника уколико се инвестиција односи за минималну површину од 10 ха обрадивог пољопривредног земљишта на територији Града Ниша и уколико располажу елаборатом о резервама подземних вода за дати водозахват и физичка лица уколико располажу адекватним водозахватом и уколико се инвестиција односи на опремање и заштиту водозахвата, увођење обновљивих извора енергије или на електрификацију поља а све на парцелама на територији Града Ниша.

2.7.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
301.2	Инвестиције у израду, унапређење или проширење свих типова инфраструктуре мањег обима, укључујући инвестиције у обновљиве изворе енергије

2.7.9. Критеријуми селекције:

2.7.10. Интензитет помоћи: Износ подстицаја за ову меру је 80% у односу на износ инвестиције без ПДВа. Максимални износ подстицаја за физичка лица је 500.000,0 динара и то максимално 300.000,00 динара за заштиту водозахвата и 200.000,00 динара за опремање водозахвата. Максимални износ подстицаја за правна лица, предузетнике и удружења водокорисника је 5.000.000,00 динара.

2.7.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број поднетих захтева
2	Површина под системом за наводњавање

2.7.12. Административна процедура: Инвестиције за унапређење и развој руралне инфраструктуре, реализоваће се путем Конкурса за избор корисника средстава Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша који расписује Градоначелник Града Ниша на основу утврђених критеријума. Конкурс ће се објавити путем електронских медија. Конкурсом ће се детаљније дефинисати општи и специфични услови за сваку од планираних инвестиција, износ подстицаја, прихватљиви трошкови, потребна документација, услови коришћења подстицајних средстава и време трајања конкурса. Пријем захтева, у складу са конкурсним условима, вршиће Секретаријат за пољопривреду Градске управе града Ниша. У току трајања конкурса, моћи ће да се поднесе један захтев за коришћење подстицајних средстава у оквиру ове мере. Детаљне административне провере се спроводе ради утврђивања да ли је захтев потпун, благовремен и да ли су услови за одобравање захтева испуњени. У току административне контроле Комисија за расподелу и контролу управљања средствима Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша, задржава право да испитивањем тржишта утврди референтне цене које ће у случајевима већих одступања од навода у захтевима за подстицајна средства представљати основицу за обрачун подстицаја. После административне контроле, прихватљиви захтеви ће бити проверени теренским обиласком газдинстава потенцијалних корисника. Коначну одлуку о расподели и коришћењу подстицајних средстава за Инвестицију за унапређење и развој руралне инфраструктуре у делу унапређења услова за уређење и коришћење руралних ресурса - обрадиво пољопривредно земљиште доноси Комисија за расподелу и контролу управљања средствима Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша. Средства ће се одобравати корисницима који испуњавају услове, редом на основу поднетих комплетних - прихватљивих захтева до утрошка расположивих средстава. Одобрена средства подршке корисницима ће се исплаћивати у фазама - 80% по одобрењу и 20% по реализацији инвестиције. Начин реализације одобрених подстицајних средстава и обавезе корисника прецизираће се уговором, а вршиће се и контрола наменског коришћења одобрених подстицајних средстава теренским обиласком газдинства/корисника.

2.8. Назив и шифра мере: 302 Унапређење економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима

2.8.1. Образложење: Рурални развој укључује и непољопривредне активности које се односе на унапређење квалитета живота на селу. Посебан значај може да има развој непољопривредних активности на пољопривредним газдинствима као и развој различитих врста сервиса који нису тесно везани за пољопривреду. Подршком непољопривредним активностима на селу даје се могућност додатног запошљавања руралног становништва и доприноси смањењу постојања тренда депопулације и напуштања села као и уравнотежењу регионалног развоја у економском и социјалном смислу. Овом мером локалним програмом подржаће се активности везане за унапређење сеоског туризма, домаће радиности и слично. Ова мера је у складу са националном Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014 - 2024. као и са Планом руралног развоја Нишавског округа 2012 - 2021. године, односно, приоритетом 3. Нишавски регион - атрактивна туристичка дестинација, општи циљ 3.1 Формирање и промоција јединственог туристичког производа.

2.8.2. Циљеви мере: Општи циљеви мере су побољшање демографске структуре руралног подручја и повећање стандарда и стабилности дохотка сеоског становништва, а специфични циљеви су повећање броја пословних иницијатива у непољопривредним активностима и искоришћавање туристичких потенцијала руралног подручја.

2.8.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера локалног програма Унапређење економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима повезана је са мером Националног програма руралног развоја од 2018. до 2020. године - Подстицаји за унапређење економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима у оквиру мера Подстицаји за диверзификацију дохотка и унапређење квалитета живота у руралним подручјима. Спречавање могућег двоструког финансирања истих захтева корисника од стране Управе за аграрна плаћања и из средстава буџета града Ниша, спроводи се на следећи начин: подносилац захтева је у обавези да уз захтев за одобрење подстицаја за Унапређење економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима по локалном програму достави потписану изјаву, под моралном, кривичном и материјалном одговорношћу, да за исту намену не користи и да неће користити бесповратна средства у другим јавним фондовима; достављањем редовних годишњих извештаја на прописаном обрасцу у складу са Правилником о обрасцу и садржини програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја и обрасцу извештаја о спровођењу мера пољопривредне политике и политике руралног развоја чији је саставни део и извештај о корисницима мера подршке који садржи основне податке о сваком кориснику као и шифру и назив инвестиције за коју су одобрена подстицајна средства.

2.8.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници мере су: физичка лица - носиоци комерцијалних породичних регистрованих пољопривредних газдинстава; удружења регистрована у складу са законом којим се уређују удружења.

2.8.5. Економска одрживост: Економску одрживост подносилац захтева у обавези је да докаже кроз бизнис план.

2.8.6. Општи критеријуми за кориснике: Општи критеријуми за кориснике по овој мери су: пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом; пребивалиште и производња на територији Града Ниша за физичка лица; удружење регистровано код Агенције за привредне регистре са седиштем на територији Града Ниша; потписана изјава да не постоји захтев за исто улагање у другим јавним фондовима; измирене доспеле обавезе по основу јавних прихода ЈЛС.

2.8.7. Специфични критеријуми: Прихватљиви корисници за ову меру су удружења у чијој је регистрацији као област остваривања циљева евидентирано унапређење локалне заједнице; да је реализација пројекта /инвестиције на територији града Ниша. Прихватљиви корисници су физичка лица која по реализацији инвестиције имају објекат категорисан код надлежног органа јединице локалне самоуправе за пружање туристичко-угоститељских услуга у пословима домаће радиности или сеоском туристичком домаћинству и евидентиран у Регистру туризма, у складу са законом којим се уређује

туризам, односно угоститељство, за набавку опреме за аутентичне објекте и за изградњу нових објеката.

2.8.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
302.1	Инвестиције у изградњу и/или опремање објеката за обављање традиционалних заната
302.2	Подршка активностима везаним за рурални туризам
302.3	Инвестиције у изградњу и/или опремање постројења за обновљиве изворе енергије за сопствену потрошњу: посебно у соларне електране, електране на биомасу, даљинске системе грејања, котлове за сагоревање биомасе
302.4	Оснивање и развој микро предузећа у руралним подручјима везаним за традиционална знања и културно наслеђе
302.5	Инвестиције у изградњу и/или опремање и стварање нових производа и услуга у руралним подручјима
302.6	Изградња објеката за оснивање продајних места на газдинствима за директну продају пољопривредних и традиционалних занатских производа и сувенира, у појединачном или удруженом интересу произвођача

2.8.9. Критеријуми селекције:

2.8.10. Интензитет помоћи: Износ подстицаја је 80% у односу на износ инвестиције без ПДВ-а, а максимални износ подстицаја по кориснику је 500.000,00 динара.

2.8.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број поднетих захтева
2	Укупна вредност инвестиција

2.8.12. Административна процедура: Унапређење економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима реализоваће се путем Конкурса за избор корисника средстава Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша који расписује Градоначелник Града Ниша. Конкурс ће се објавити путем електронских медија. Конкурсом ће се детаљније дефинисати општи и специфични услови, износ подстицаја, прихватљиви трошкови, потребна документација, услови коришћења подстицајних средстава и време трајања конкурса. Пријем захтева, у складу са конкурсним условима, вршиће Секретаријат за пољопривреду. У току трајања конкурса, моћи ће да се поднесе један захтев за коришћење подстицајних средстава. Детаљне административне провере се спроводе ради утврђивања да ли је захтев потпун, благовремен и да ли су услови за одобравање захтева испуњени. У току административне контроле Комисија за расподелу и контролу управљања средствима Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша, задржава право да испитивањем тржишта утврди референтне цене које ће у случајевима већих одступања од навода у захтевима за подстицајна средства представљати основицу за обрачун подстицаја. Коначну одлуку о расподели и коришћењу подстицајних средстава за меру Унапређење економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима доноси Комисија за расподелу и контролу управљања средствима Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша. Средства ће се одобравати корисницима који испуњавају услове, редом на основу поднетих комплетних - прихватљивих захтева до утрошка расположивих средстава. Одобрена средства подршке ће се исплаћивати у фазама и то 50% по одобрењу, а 50% по реализацији пројекта. Начин реализације одобрених подстицајних средстава и обавезе корисника прецизираће се уговором.

2.9. Назив и шифра мере: 303 Подршка младима у руралним подручјима

2.9.1. Образложење: У руралним подручјима на територији Града Ниша бележи се депопулација

становништва. Тренд напуштања је пре свега присутан у брдско-планинском појасу док се у приградским насељима и селима у равничарском и брдском појасу уочава позитиван тренд недељних миграција. Имајући у виду да на сеоском подручју постоје могућности за развој малог и средњег предузетништва, бизниса у бројним привредним активностима - производњи, преради, демографска обнова руралних подручја на територији Града Ниша је један од важнијих циљева руралног развоја. Како би се подржаоостанак младих у руралним подручјима односно њихов повратак из градова, неопходно је стварати прхватљиве животне и радне услове. Спровођењем ове мере пружа се подршка младима да покрену свој посао како у сектору пољопривреде тако и у делатностима везаним за рурални развој. Ова мера је у складу са националном Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014.- 2024. и Планом руралног развоја Нишавског округа 2012.-2021. године, односно, приоритетом 1. конкурентна пољопривреда, општи циљ - организационо јачање пољопривредне производње.

2.9.2. Циљеви мере: Општи циљеви мере су побољшање демографске структуре руралног подручја и повећање стандарда и стабилности дохотка сеоског становништва, а специфични циљеви су повећање броја пословних иницијатива младих пољопривредника и развој малих пољопривредних газдинстава.

2.9.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера локалног програма Подршка младима у руралним подручјима повезана је са мером Националног програма руралног развоја од 2018. до 2020. године - Подстицаји за подршку младима у руралним подручјима у оквиру мера Подстицаји за диверзификацију дохотка и унапређење квалитета живота у руралним подручјима. Локалним програмом је обухваћена почетна помоћ за покретање пословања за младе пољопривреднике и развој малих пољопривредних газдинстава за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава. Спречавање могућег двоструког финансирања истих захтева корисника од стране Управе за аграрна плаћања и из средстава буџета града Ниша, спроводи се на следећи начин: подносилац захтева је у обавези да уз захтев за одобрење подстицаја за Подршка младима у руралним подручјима по локалном програму достави потписану изјаву, под моралном, кривичном и материјалном одговорношћу, да за исту намену не користи и да неће користити бесповратна средства у другим јавним фондовима; достављањем редовних годишњих извештаја на прописаном обрасцу у складу са Правилником о обрасцу и садржини програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја и обрасцу извештаја о спровођењу мера пољопривредне политике и политике руралног развоја чији је саставни део и извештај о корисницима мера подршке који садржи основне податке о сваком кориснику као и шифру и назив инвестиције за коју су одобрена подстицајна средства.

2.9.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници мере су физичка лица - носиоци регистрованог пољопривредног газдинства, старости између 18 и 40 година, који су регистровали пољопривредно газдинство у текућој или претходној години.

2.9.5. Економска одрживост: Економску одрживост подносилац захтева у обавези је да докаже кроз бизнис план.

2.9.6. Општи критеријуми за кориснике: Општи критеријуми за кориснике по овој мери: пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом; носилац газдинства на дан подношења пријаве на конкурс, има навршених 18 година живота, односно у календарској години у којој се подноси пријава на конкурс за коришћење ове врсте подстицаја навршава највише 40 година живота; пребивалиште на територији Града Ниша; потписана изјава да не постоји захтев за исто улагање у другим јавним фондовима предлог пословне идеје која ће се реализовати на руралном подручју града Ниша; пољопривредно газдинство до сада није користило подстицајна средства града и других јавних фондова и у структури регистрованог пољопривредног газдинства се не налазе парцеле које су основ реализације подстицаја за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава из претходног периода; носилац газдинства у претходном периоду није био наведен као члан другог регистрованог пољопривредног газдинства; измирене доспеле обавезе по основу јавних прихода ЈЛС.

2.9.7. Специфични критеријуми: За инвестиције наведене у оквиру мере 101 - Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава: Сектор -Млеко- Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која, по реализацији инвестиције поседују 3-19 млечних крава или 20 - 300 одраслих оваца или 15 - 300 одраслих коза. Сектор - Месо - Прихватљиви корисници за инвестицију - Набавку

квалитетних приплодних грла говеда, оваца, коза и свиња које се користе за производњу меса су пољопривредна газдинства која по реализацији инвестиције поседују 3-99 грла приплодних говеда товних раса, или 10 - 299 приплодних грла оваца или коза или 5-99 грла приплодних крмача. Прихватљиви корисници за остале инвестиције у сектору су пољопривредна газдинства која у моменту подношења захтева у Регистру објеката (у складу са Правилником о регистрацији, односно одобравању објеката за узгој, држање и промет животиња - Службени гласник РС, 36-2017) имају регистроване објекте са капацитетима за тов/узгој: мање од 20 јунади и/или мање од 150 грла приплодних оваца/коза и/или мање од 30 приплодних крмача и/или мање од 100 товљеника свиња у турнусу и/или од 1.000-3.999 бројлера у турнусу. Сектор - Производње конзумних јаја - Прихватљиви корисници за инвестиције у оквиру овог сектора су пољопривредна газдинаства која по реализацији инвестиције поседују најмање 250 кока носиља а највише 4999 кока носиља. Сектор - Воће, грожђе, поврће и цвеће - Прихватљиви корисници за инвестицију - Подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) вишегодишњих засада воћака, хмеља и винове лозе - су пољопривредна газдинства која заснивају производни засад једне воћне врсте или винограда на површини не мањој од: 0,15 ha за коштичаво воће, леску и виноград; 0,15 ha за јабучасто воће у условима наводњавања; од 0,50 ha за орах; од 0,10 ha за јагодасто воће, на парцелама које су уписане у регистар пољопривредних газдинстава и налазе се на територији Града Ниша. По реализацији инвестиције поседују мање од 50 ha јагодастих врста воћака, 100 ha другог воћа и 2 ha винове лозе. Прихватљиви корисници за инвестицију - Подизање и опремање пластеника за производњу поврћа, воћа, цвећа и расадничку производњу су пољопривредна газдинства која инвестирају у пластеник у пластенике са дуплом конструкцијом минималне површине 0,03 ha по пластенику на парцелама које су уписане у регистар пољопривредних газдинстава и налазе се на територији Града Ниша, на парцелама које су уписане у регистар пољопривредних газдинстава и налазе се на територији Града Ниша, а по реализацији инвестиције имају мање од 0,5 ha пластеника. Прихватљиви корисници за остале инвестиције из овог сектора наведене су у оквиру мере 101 су пољопривредна газдинства која у моменту подношења захтева поседују 0,10-1,99 ha јагодастог воћа или 0,30-4,99 ha другог воћа или 0,20 - 1,99 ha винове лозе, односно уколико имају производњу у затвореном простору од 0,03 - 0,49 ha или повртарску производњу на отвореном на 0,20 - 2,99 ha или производњу цвећа на 0,1 - 49 ha на отвореном. Услов је да се парцеле које су основ за остваривање подстицаја за инвестиције (минималне дефинисане површине) налазе на територији Града Ниша и да су уписане у регистар пољопривредних газдинстава. Сектор - Остали усеви Прихватљиви корисници за остале инвестиције из овог сектора су пољопривредна газдинаства која по реализацији инвестиције поседују од 0,1-49,99 ha лековитог, ароматичног или зачинског биља односно 1- 49,99 ha под осталим усевима на парцелама. Услов је да се парцеле које су основ за остваривање подстицаја за инвестиције (минималне дефинисане површине) налазе на територији Града Ниша и да су уписане у регистар пољопривредних газдинстава. Сектор - Пчеларство Прихватљиви корисници за инвестиције у оквиру овог сектора су пољопривредна газдинаства која поседују 20-500 кошница по реализацији инвестиције и то са зимовником - адресом пчелињака на територији града Ниша.

2.9.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
303.1	Почетна помоћ за покретање пословања за младе пољопривреднике и развој малих пољопривредних газдинстава

2.9.9. Критеријуми селекције:

2.9.10. Интензитет помоћи: Износ подстицаја је 80% у односу на износ инвестиције без ПДВ-а, а максимални износ подстицаја по кориснику је 500.000,00 динара.

2.9.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број поднетих захтева
2	Укупан број подржаних пројеката

2.9.12. Административна процедура: Подршка младима у руралним подручјима реализоваће се путем Конкурса за избор корисника средстава Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша за наведену меру који расписује Градоначелник Града Ниша на основу утврђених критеријума. Конкурс ће се објавити путем електронских медија. Конкурсом ће се детаљније дефинисати општи и специфични услови за сваку од планираних инвестиција, износ подстицаја, прихватљиви трошкови, потребна документација, услови коришћења подстицајних средстава и време трајања конкурса. Пријем захтева, у складу са конкурсним условима, вршиће Секретаријат за пољопривреду. У току трајања конкурса, моћи ће да се поднесе један захтев за коришћење подстицајних средстава. Детаљне административне провере се спроводе ради утврђивања да ли је захтев потпун, благовремен и да ли су услови за одобравање захтева испуњени. У току административне контроле Комисија за расподелу и контролу управљања средствима Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша, задржава право да испитивањем тржишта утврди референтне цене које ће у случајевима већих одступања од навода у захтевима за подстицајна средства представљати основицу за обрачун подстицаја. После административне контроле, прихватљиви захтеви ће бити проверени теренским обиласком газдинстава потенцијалних корисника. Коначну одлуку о расподели и коришћењу подстицајних средстава за меру Подршка младима у руралним подручјима доноси Комисија за расподелу и контролу управљања средствима Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша. Средства ће се одобравати корисницима који испуњавају услове, редом на основу поднетих комплетних - прихватљивих захтева до утрошка расположивих средстава. Одобрена средства подршке ће се исплаћивати у фазама и то 80% по одобрењу, а 20% по реализацији инвестиције. Начин реализације одобрених подстицајних средстава и обавезе корисника прецизираће се уговором, а вршиће се и контрола наменског коришћења одобрених подстицајних средстава теренским обиласком газдинства.

2.10. Назив и шифра мере: 304 Економске активности у циљу подизања конкурентности у смислу додавања вредности кроз прераду као и на увођење и сертификација система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла на газдинствима

2.10.1. Образложење: Приступ тржишту и задовољавање потреба савременог потрошача захтевају прилагођавање обима и квалитета производње, а посебно испуњење хигијенских стандарда производа, као и усаглашавање са стандардима у области безбедности хране и очувања животне средине. Стандарди квалитета за већину производа прописани су посебним подзаконским прописима, односно правилницима којима се ближе прописују услови у погледу квалитета хране. Република Србија је у процесу сталног усклађивања ових правилника о квалитету хране са важећим прописима ЕУ и другим међународно признатим стандардима. Услед повећаног броја криза везаних за безбедност хране, долази до растућег броја захтева за безбедним производима, посебно од стране великих трговаца и прерађивача. Ово постаје главни разлог за имплементацију сертификационих шема у целом ланцу снабдевања. Ако произвођачи и прерађивачи желе да снабдевају неке од већих трговачких ланаца, они морају да имају неке од захтеваних стандарда. Произвођачи и прерађивачи који имају неке од захтеваних стандарда биће боље позиционирани на тржишту, имаће већу конкурентност и продуктивност, а самим тим и олакшану продају на тржишту. Рурална подручја имају дугу традицију у преради различитих анималних и биљних производа на газдинству тако да постоје расположиви потенцијали који могу обогатити локалну понуду и омогућити запошљавање становништва. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде је отпочело са доношењем прописа којима се олакшава производња малим производним капацитетима и смањују финансијска оптерећења и административне препреке кроз одступање у погледу изградње, уређења и опремања објеката за мале и традиционалне произвођаче. На овај начин се подстиче економија на селу кроз валоризацију повезаности сопствене производње и прераде на газдинству и продаја малих количина директно потрошачу. Овом мером планирана су подстицајна средства за увођење стандарда квалитета и сертификацију у пољопривредној производњи и преради истих, као и подршка преради на газдинству. Ова мера је у складу са националном Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014 - 2024. године и Планом руралног развоја Нишавског округа 2012 - 2021. године, односно, приоритетом 1. конкурентна пољопривреда, општи циљ - организационо јачање пољопривредне производње и 1.4. развијени и модерно опремљени прерадни и складишни капацитети.

2.10.2. Циљеви мере: Општи циљеви мере су подизање квалитета примарних и прерађених

пољопривредних производа и заштита здравља људи, повећање конкурентности производа и стабилност дохотка пољопривредних газдинстава, а специфични циљеви су повећање обима производње, повећање броја пољопривредних газдинстава који се укључују у регистроване шеме квалитета, унапређење капацитета за прераду.

2.10.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера локалног програма Економске активности у смислу додавања вредности пољопривредним производима као и увођење и сертификација система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла на газдинствима повезана је са мером Националног програма руралног развоја од 2018. до 2020. године - Подстицаји за подршку инвестицијама у циљу подизања конкурентности у смислу додавања вредности кроз прераду, увођење и сертификацију система квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла у оквиру мера Подстицаји за диверзификацију дохотка и унапређење квалитета живота у руралним подручјима. Спречавање могућег двоструког финансирања истих захтева корисника од стране Управе за аграрна плаћања и из средстава буџета града Ниша, спроводи се на следећи начин: подносилац захтева је у обавези да уз захтев за одобрење подстицаја за Економске активности у смислу додавања вредности пољопривредним производима као и увођење и сертификација система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла на газдинствима по локалном програму достави потписану изјаву, под моралном, кривичном и материјалном одговорношћу, да за исту намену не користи и да неће користити бесповратна средства у другим јавним фондовима; достављањем редовних годишњих извештаја на прописаном обрасцу у складу са Правилником о обрасцу и садржини програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја и обрасцу извештаја о спровођењу мера пољопривредне политике и политике руралног развоја чији је саставни део и извештај о корисницима мера подршке који садржи основне податке о сваком кориснику као и шифру и назив инвестиције за коју су одобрена подстицајна средства.

2.10.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници мере су: лица уписана у Регистар пољопривредних газдинстава и налазе се у активном статусу и то физичка лица - носиоци комерцијалних породичних регистрованих пољопривредних газдинстава, предузетници и земљорадничке задруге чији су чланови уписани у Регистар пре 2020. године, као носиоци или чланови различитих комерцијалних породичних пољопривредних газдинстава у активном статусу на територији Града Ниша и удружења која имају најмање пет чланова који су уписани у РПГ као носиоци или чланови пет различитих комерцијалних породичних пољопривредних газдинстава у активном статусу (осим за инвестиције под шифром 304.5).

2.10.5. Економска одрживост: Економску одрживост подносилац захтева у обавези је да докаже кроз бизнис план за инвестиције укупне вредности веће од 600.000,00 динара.

2.10.6. Општи критеријуми за кориснике: Општи критеријуми за кориснике по овој мери: пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом; пребивалиште и производња на територији Града Ниша; земљорадничке задруге уписане у Регистар привредних субјеката са седиштем и производњом на територији Града Ниша које у претходне две године нису биле корисници средстава Програма подршке спровођењу мера равномерног регионалног развоја Републике Србије кроз учешће државе у економско-финансијским подстицајима за оснивање нових задруга и инвестиционе пројекте постојећих задруга нарочито у Нишавском, Топличком, Пиротском, Јабланичком и Пчињском управном округу који реализује Кабинет министра без портфеља задуженог за регионални развој и рад јавних предузећа; потписана изјава да не постоји захтев за исто улагање у другим јавним фондовима; испуњење доспелих обавеза по раније одобреним захтевима финансираним из средстава Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша; да је предузетник, задруга и удружење регистровано код Агенције за привредне регистре; измирене доспеле обавезе по основу јавних прихода ЈЛС.

2.10.7. Специфични критеријуми: За инвестицију 304.4. прихватљиви корисници су наведена регистрована пољопривредна газдинства и удружења која имају закључен уговор о вршењу контроле који важи за годину у којој се подноси захтев за коришћење подстицаја или ће по реализацији инвестиције имати закључен уговор о вршењу контроле производње са овлашћеном сертификационом кућом. За инвестицију 304.5. прихватљиви корисници су наведена регистрована пољопривредна газдинства. Специфични критеријум за све инвестиције у оквиру подршке преради на газдинству је да за

одређени вид прераде пољопривредних производа корисници, по реализацији инвестиције буду регистровани у складу са позитивно правним прописима, да је објекат у оквиру кога се реализује инвестиција на територији Града Ниша и да се користи на основу права својине или на основу права закупа, односно уступања на коришћење без накнаде, у периоду од најмање пет година почев од календарске године за коју подноси захтев за остваривање права на подстицаје. Специфични критеријум за инвестиције у оквиру подршке преради на газдинству – 304.5 по секторима су: Прерада млека и маркетинг и Прерада меса и маркетинг – прихватљиви корисници су субјекти у пословању малим количинама примарних производа у складу са Правилником о малим количинама примарних производа које служе за снабдевање потрошача, подручју за обављање тих делатности као и одступања која се односе на мале субјекте у пословању храном животињског порекла и произвођачи-физичка лица- која производе сирово млеко и производе од сировог млека у домаћинству, у складу са законом којим се уређује ветеринарство. Прерада воћа, поврћа и грожђа и маркетинг, Прерада гајеног, зачинског, лековитог и ароматичног биља, као и маркетинг, Прерада гајених врста гљива и маркетинг – регистрована пољопривредна газдинства су прихватљиви корисници уколико, поред напред наведених специфичних услова, имају заснован одређен вид производње на пољопривредном газдинству: производњу на минимум 0,5 ха воћа, грожђа, поврћа, односно 0,15 ха у заштићеном простору или да у структури биљне производње имају уведено производњу гајених печурака или лековитог биља. За инвестицију 304.5.3.5 прихватљиви корисници су произвођачи вина који су по реализацији инвестиције уписани у винарски регистар и поседују капацитет објекта до 20.000 литара. Специфични критеријум за земљорадничке задруге је да чланови задруге у структурама биљне производње својих пољопривредних газдинстава, на територији Града Ниша свеукупно имају уписано најмање 1,99 ха јагодастог воћа, 4,99 ха другог воћа, 1,99 ха винове лозе, производњу у затвореном простору 0,49 ха или повртарску производњу на отвореном на 2,99 ха. Прерада пчелињих производа и маркетинг - регистрована пољопривредна газдинства су прихватљиви корисници уколико, поред напред наведених специфичних услова, имају на сопственом пољопривредном газдинству најмање 50 кошница.

2.10.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
304.1	Подршка брединарању поризвода и региона
304.2	Подршка за заштиту географског порекла производа
304.3	Подршка за заштиту имена производа
304.4	Подршка за увођење система квалитета
304.5	Подршка преради на газдинству
304.5.1.1	Набавка опреме за узорковање, пријем, прераду, пуњење и паковање млека и производа од млека
304.5.1.2	Набавка опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизацију) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући и опрему за гардеробе и санитарне просторије
304.5.1.3	Набавка лабораторијске опреме (без стакленог прибора) за интерну употребу, као део прерађивачког погона
304.5.2.1	Набавка опреме за омамљивање, клање и обраду трупова
304.5.2.2	Набавка опреме за сакупљање, пријем, чување/складиштење (хлађење), уклањање и прераду споредних производа животињског порекла који нису за исхрану људи
304.5.2.3	Набавка опреме и уређаја за расецање, обраду, прераду, паковање и означавање меса и уситњеног меса, полупроизвода од меса, машински сепарисаног меса и производа од меса
304.5.2.4	Набавка опреме и уређаја за хлађење, пастеризацију и стерилизацију меса и производа од меса
304.5.2.5	Набавка лабораторијске опреме (без стакленог прибора) за интерну употребу, као део прерађивачког погона
304.5.2.6	Набавка опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизацију) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући и опрему за гардеробе и санитарне просторије
304.5.2.7	Набавка опреме за дезинфекцију радника
304.5.3.1	Набавка опреме и уређаја за сушење воћа, поврћа и грожђа, као и њихових производа
304.5.3.2	Набавка опреме и уређаја за замрзавање воћа и поврћа, као и њихових производа
304.5.3.3	Набавка опреме и уређаја за бланширање, пастеризацију и стерилизацију производа
304.5.3.4	Набавка опреме за пријем воћа, поврћа и грожђа, као и прераду, пуњење и паковање њихових производа
304.5.3.5	Набавка опреме за производњу вина, ракија и других алкохолних пића, као и опреме за дегустационе сале
304.5.3.6	Набавка опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизацију) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући и опрему за гардеробе и санитарне просторије
304.5.3.7	Набавка опреме за дезинфекцију радника
304.5.3.8	Набавка лабораторијске опреме (без стакленог прибора) за интерну употребу, као део прерађивачког погона
304.5.5.1	Набавка опреме и уређаја за сушење гајеног зачинског, лековитог и ароматичног биља, као и њихових производа
304.5.5.2	Набавка опреме за прераду гајеног зачинског, лековитог и ароматичног биља као и њихових производа
304.5.5.3	Набавка опреме и уређаја за дестилацију гајеног зачинског, лековитог и ароматичног биља, као и њихових производа (за потребе фармацевтске индустрије)
304.5.5.4	Набавка опреме и уређаја за екстракцију гајеног зачинског, лековитог и ароматичног биља, као и њихових производа
304.5.5.5	Набавка опреме и уређаја за паковање и складиштење гајеног зачинског, лековитог и ароматичног биља, као и њихових производа
304.5.5.6	Набавка опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизацију) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући и опрему за гардеробе и санитарне просторије
304.5.5.7	Набавка опреме за дезинфекцију радника
304.5.5.8	Набавка лабораторијске опреме (без стакленог прибора) за интерну употребу, као део прерађивачког погона
304.5.6.1	Набавка опреме и уређаја за прераду пчелињих производа
304.5.6.2	Набавка опреме и уређаја за паковање и складиштење пчелињих производа
304.5.6.3	Набавка опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизацију) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући и опрему за гардеробе и санитарне просторије
304.5.6.4	Набавка опреме за дезинфекцију радника
304.5.6.5	Набавка лабораторијске опреме (без стакленог прибора) за интерну употребу, као део прерађивачког погона
304.5.7.1	Набавка опреме и уређаја за сушење гајених врста гљива, као и њихових производа
304.5.7.2	Набавка опреме и уређаја за замрзавање гајених врста гљива, као и њихових производа
304.5.7.3	Набавка опреме и уређаја за бланширање, пастеризацију и стерилизацију производа
304.5.7.4	Набавка опреме за пријем, прераду, пуњење и паковање гајених врста гљива и њихових производа
304.5.7.5	Набавка опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизацију) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући и опрему за гардеробе и санитарне просторије
304.5.7.6	Набавка опреме за дезинфекцију радника
304.5.7.7	Набавка лабораторијске опреме (без стакленог прибора) за интерну употребу, као део прерађивачког погона
304.5.8.1	Набавка опреме и уређаја за сушење плодова сакупљених из природе, као и њихових производа
304.5.8.2	Набавка опреме и уређаја за замрзавање плодова сакупљених из природе, као и њихових производа
304.5.8.3	Набавка опреме и уређаја за бланширање, пастеризацију и стерилизацију производа
304.5.8.4	Набавка опреме за пријем воћа, поврћа и грожђа, као и прераду, пуњење и паковање њихових производа
304.5.8.5	Набавка опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизацију) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући и опрему за гардеробе и санитарне просторије
304.5.8.6	Набавка опреме за дезинфекцију радника
304.5.8.7	Набавка лабораторијске опреме (без стакленог прибора) за интерну употребу, као део прерађивачког погона

2.10.9. Критеријуми селекције:

2.10.10. Интензитет помоћи: Износи подстицаја дати су у процентима у односу на износ инвестиције без ПДВ-а. Износ подстицаја је 80% за све инвестиције у оквиру мере. За инвестиције 304.1, 304.2 и 304.3, максимални износ подстицаја по кориснику је 350.000,00 динара. За инвестиције 304.4 и 304.5 максимални износ подстицаја за физичка лица је 500.000,00 по кориснику, а за предузетнике и земљорадничке задруге је 2.500.000,00 динара по кориснику, изузев за инвестиције 304.5.3.2 и 304.5.3.4. када је максимални износ подстицаја за задруге 5.000.000,00 динара.

2.10.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број поднетих захтева
2	Укупан број подржаних пројеката у преради

2.10.12. Административна процедура: Економске активности у смислу додавања вредности пољопривредним производима као и увођење и сертификација система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла на газдинствима, реализоваће се путем Конкурса за избор корисника средстава Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша за наведену меру који расписује Градоначелник Града Ниша на основу утврђених критеријума. Конкурс ће се објавити путем електронских медија. Конкурсом ће се детаљније дефинисати општи и специфични услови за сваку од планираних инвестиција, износ подстицаја, прихватљиви трошкови, потребна документација, услови коришћења подстицајних средстава и време трајања конкурса. У току

трајања конкурса, моћи ће да се поднесе један захтев за коришћење подстицајних средстава за више инвестиција. Пријем захтева, у складу са конкурсним условима, вршиће Секретаријат за пољопривреду Градске управе града Ниша. Детаљне административне провере се спроводе ради утврђивања да ли је захтев потпун, благовремен и да ли су услови за одобравање захтева испуњени, а по потреби вршиће се теренски обилазак газдинстава потенцијалних корисника ради утврђивања испуњења предуслова за поједине инвестиције. У току административне контроле Комисија за расподелу и контролу управљања средствима Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша, задржава право да испитивањем тржишта утврди референтне цене које ће у случајевима већих одступања од навода у захтевима за подстицајна средства представљати основицу за обрачун подстицаја. Коначну одлуку о расподели и коришћењу подстицајних средстава за инвестиције за у оквиру мере 304 доноси Комисија за расподелу и контролу управљања средствима Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша. Средства се одобравају корисницима који испуњавају услове, редом на основу поднетих комплетних - прихватљивих захтева до утрошка расположивих средстава. Одобрена средства подршке ће се исплативати у фазама и то 80% по одобрењу, а 20% по реализацији инвестиције. Начин реализације одобрених подстицајних средстава и обавезе корисника прецизираће се уговором и вршиће се контрола наменског коришћења одобрених подстицајних средстава теренским обиласком газдинства.

2.11. Назив и шифра мере: 402 Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју

2.11.1. Образложење: Одрживи развој пољопривреде и руралних подручја захтева да буде заснован на константном трансферу знања и информација, праћењу нових технологија и стручном усавршавању. Пољопривредни произвођачи и сеоско становништво све теже успевају да самостално, без икакве стручне помоћи примењују иновације у производњи, пласману, развоју непољопривредних делатности, маркетингу и другим активностима везаним за развој руралних средина. На недостатак знања и додатних вештина код сеоског становништва упућују и подаци да само 2% носиоца газдинстава имају стечено средње и високо стручно образовање из области пољопривреде, а највећи део носиоца газдинстава имају знање стечено праксом. Секретаријат за пољопривреду Градске управе града Ниша, ПССС Ниш, Ветеринарски специјалистички институт, Центар за виноградарство и винарство Ниш, удружења пољопривредних произвођача, удружења грађана која су основана ради обављања промотивних и непољопривредних делатности за развој села су битни носиоци едукативних и информативно промотивних активности у руралним срединама. Ова мера је у складу са националном Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014.- 2024. и Планом руралног развоја Нишавског округа 2012 - 2021. године, односно, приоритетом 1. конкурентна пољопривреда, општи циљ 1.4 - организационо јачање пољопривредне производње и приоритетом 2. подигнут квалитет живота у руралним срединама, општи циљ 2.2 - побољшање услова живота у сеоским срединама. Подршка информативним активностима обухватиће подршку промоције развојних потенцијала и потреба села, очувања традиције, подршку активностима везаним за подизање нивоа пласмана производа и услуга и активностима везаним за развој села у образовном, здравственом, културном, спортском, социолошком и осталим аспектима, који ће утицати на побољшање квалитета живота сеоског становништва. Облици стицања нових знања - стручно оспособљавање и активности стицања вештина и показне активности биће усмерене на пољопривредне произвођаче, сеоско становништво и на стручњаке локалног агросектора, из свих пољопривредних и непољопривредних области, који ће резултате стручног усавршавања користити за даљи рурални развој на подручју Града Ниша.

2.11.2. Циљеви мере: Општи циљеви: развој пољопривреде и руралних подручја заснован на знању, функционално повезивање свих актера локалног агросектора, повећање доступности и квалитета знања, унапређење социјалне и економске инклузије малих и средњих газдинстава и микропредузећа у руралним срединама, одрживи развој, заштита ресурса, побољшање биодиверзитета и смањење миграције становништва. Специфични циљеви: повећање нивоа стручног знања и вештина сеоског становништва, примена нових технологија и иновација, проширење понуде образовних и тренинг програма свих нивоа и типова образовања, јачање капацитета за прихватање знања кроз развијање свести и мотивисаности за образовањем.

2.11.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера

локалног програма - Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју је истоветна са мером Националног програма за пољопривреду за период 2018-2020. године „Промотивне активности у пољопривреди“ у оквиру групе мера „Посебни подстицаји“. Спречавање могућег двоструког финансирања истих захтева корисника од стране Управе за аграрна плаћања и из средстава буџета града Ниша, спроводи се на следећи начин: подносилац захтева је у обавези да уз захтев за одобрење подстицаја по локалном програму достави потписану изјаву, под моралном, кривичном и материјалном одговорношћу, да за исту намену за коју подноси захтев не користи и да неће користити бесповратна средства, подстицаје, субвенције и донације у другим јавним фондовима; достављањем редовних годишњих извештаја на прописаном обрасцу у складу са Правилником о обрасцу и садржини програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја и обрасцу извештаја о спровођењу мера пољопривредне политике и политике руралног развоја („Службени гласник РС“, број 24/15, 110/16) чији је саставни део и извештај о корисницима мера подршке који садржи основне податке о сваком кориснику као и шифру и назив инвестиције за коју су одобрена подстицајна средства. За активности које самостално организује локална самоуправа не постоји могућност двоструког финансирања.

2.11.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници средстава ове мере су: регистрована пољопривредна газдинства, удружења грађана, предузетници и правна лица за пружање саветодавних и других услуга (превоз, опрема, обезбеђење, штампа, угоститељство и услуге смештаја и сл.), научне и стручне институције и јединица локалне самоуправе.

2.11.5. Економска одрживост: За реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања.

2.11.6. Општи критеријуми за кориснике: Општи критеријуми за кориснике по овој мери су: потписана изјава да не постоји захтев за исто улагање у другим јавним фондовима; испуњење доспелих обавеза по раније одобреним захтевима финансираним из средстава Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша; да је уписан у одговарајући регистар (Регистар привредних субјеката, Регистар научно-истраживачких установа, Регистар иновационих организација или Регистар удружења и др.).

2.11.7. Специфични критеријуми: Корисници средстава за стручно оспособљавање, активности стицања вештина и показне активности треба да имају искуство у пружању услуге (референца), одређени стручни и технички капацитет у зависности од типа и трајања услуге. Удружења грађана која имају седиште на подручју Града Ниша, са дефинисаним циљевима обављања промотивних и других активности на руралном развоју.

2.11.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
402.1	Информативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања
402.2	Стручно оспособљавање и активности стицања вештина и показне активности

2.11.9. Критеријуми селекције:

2.11.10. Интензитет помоћи: Активности у организацији удружења грађана и других правних лица подржаће се у износу од 80% вредности инвестиције без ПДВ-а, а активности у организацији саме локалне самоуправе финансираће се у износу до 100%.

2.11.11. Индикатори/показатељи:

2.11.12. Административна процедура: Средства за реализацију мере Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју, одобрава Комисија за расподелу и контролу управљања средствима Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша, на основу поднетих захтева

потенцијалних корисника и предлога Секретаријата за пољопривреду Градске управе града Ниша. Комисија ће одлуке о опредељивању средстава доносити у складу са овим Програмом. Комисија врши проверу навода из захтева и може да захтева достављање додатне документације. Избор пружаоца услуге, за активности у организацији саме локалне самоуправе, вршиће се у складу са Законом о јавним набавкама. Суфинансирање манифестација и изложби које су везане за област руралног развоја реализоваће се путем Конкурса за избор корисника средстава Буџетског фонда за пољопривреду и рурални развој Града Ниша који расписује Градоначелник Града Ниша. Конкурсом ће се дефинисати прихватљиви трошкови, потребна документација и сви специфични услови који нису дати у Програму.

Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја

III. ИДЕНТИФИКАЦИОНА КАРТА

Табела: Општи подаци и показатељи

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Извор податка и година
ОПШТИ ПОДАЦИ		
Административни и географски положај		
Аутономна покрајина	/	рзс*
Регион	Регион Јужне и Источне Србије	рзс*
Област	Нишавска област	рзс*
Град или општина	Град Ниш	рзс*
Површина	596 km ²	рзс*
Број насеља	71	рзс*
Број катастарских општина	71	рзс*
Број подручја са отежаним условима рада у пољопривреди (ПОУРП)	15 села	
Демографски показатељи		
Број становника	257.883	рзс**
Број домаћинства	89.903	рзс*
Густина насељености (број становника/површина, km ²)	432	
Промена броја становника 2011:2002 (2011/2002*100 - 100)	3,9	рзс**
- у руралним подручјима АП/ЈЛС	/	рзс**
Становништво млађе од 15 година (%)	13,90 %	рзс**
Становништво старије од 65 година (%)	16,80 %	рзс**
Просечна старост	42,58	рзс*
Индекс старења	139,2	рзс*
Без школске спреме и са непотпуним основним образовањем (%)	7,8%	рзс*
Основно образовање (%)	15%	рзс*
Средње образовање (%)	53,8%	рзс*
Више и високо образовање (%)	22,97 %	рзс*
Пољопривредно становништво у укупном броју становника (%)	/	Процена
Природни услови		
Рељеф (равничарски, брежуљкасти, брдски, планински)	брдско-планински на северу и југу и равничарског карактера у централном делу	Интерни
Преовлађујући педолошки типови земљишта и бонитетна класа	смоница (III) алувијално(III) ливадско зем. (II, V) псеудоглеј (IV)	Интерни
Клима (умерено-континентална, субпланинска ...)	Умерено-континентална	Интерни
Просечна количина падавина (mm)	771 mm	Интерни
Средња годишња температура (oC)	12,5 oC	Интерни
Хидрографија (површинске и подземне воде)	Река Нишава, Јужна Морава, водотокови I и II реда, подземне воде	Интерни

Површина под шумом (ha)	20.512 ha	рзс*
Површина под шумом у укупној површини АП/ЈЛС (%)	34 %	рзс*
Пошумљене површине у претходној години (ha)	2,20 ha	рзс*
Посечена дрвна маса (m ³)	3.968 m ³	рзс*
ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ		
Стање ресурса		
Укупан број пољопривредних газдинстава:	8.367	рзс***
Број регистрованих пољопривредних газдинстава (РПГ):	4.364	Управа за трезор
- породична пољопривредна газдинства (%)	99,5 %	
- правна лица и предузетници (%)	0,5 %	
Коришћено пољопривредно земљиште - КПЗ (ha)	13.063 ha	рзс***
Учешће КПЗ у укупној површини ЈЛС (%)	49 %	
Оранице и баште, воћњаци, виногради, ливаде и пашњаци, остало(18) (ha, %)	9.831 ha (75,3%) оранице и баште; 1.184 ha (9,06%) ливаде и пашњаци; 1.058 ha (8,09%) воћњаци; 801 ha (6,1%) виногради; 188 ha (1,4%) остало	рзс***
Жита, индустријско биље, поврће, крмно биље, остало(19) (ha, %)	8.091 ha (82,3%), жита; 1.236 ha (12,5%), крмно биље; 240 ha (2,44%), поврће; 6 ha (0,06%), индустријско биље; 257 ha (3,1%) остало;	рзс***
Просечна величина поседа (КПЗ) по газдинству (ha)	1,56 ha	рзс***
Обухваћеност пољопривредног земљишта комасацијом (ha)	8.000 ha	Интерни
Обухваћеност земљишта неким видом удруживања (ha)	/	Интерни
Број пољопривредних газдинстава која наводњавају КПЗ	1.597 ha	рзс***
Одводњавана површина КПЗ (ha)	/	Интерни
Наводњавана површина КПЗ (ha)	412 ha	рзс***
Површина пољопривредног земљишта у државној својини на територији АП(20) (ha)	5.764,2529 ha	Интерни
Површина пољопривредног земљишта у државној својини која се даје у закуп (ha):	184,9455 ha	Интерни
- физичка лица (%)	78 %	Интерни
- правна лица (%)	22 %	Интерни
Говеда, свиње, овце и козе, живина, кошнице пчела (број)	2.870 говеда; 15.292 свиња; 9.375 оваца и коза; 128.065 живине; 6.383 кошница пчела	рзс***
Трактори, комбајни, прикључне машине (број)	11.221 трактора; 173 комбајна; 14.686 прикључних машина	рзс***
Пољопривредни објекти (број)	25.834	рзс***
чч, сушаре, стакленици и пластеници (број)	16 хладњача; 11 сушара; 12 стакленика; 1.698 пластеника	рзс***
Употреба минералног ђубрива, стајњака и средстава за заштиту биља (ha, број ПГ)	минерална ђубрива 8.333 ha (6.843 ПГ); стајњак 1.383 ha (2.813 ПГ); средства за зашт.биља 8.006 ha (6.902 ПГ);	рзс***
Број чланова газдинства и стално запослених на газдинству:	18.689	рзс***
(на породичном ПГ: на газдинству правног лица/предузетника) (ha)	99,5% 0,45%	рзс***
Годишње радне јединице (број)	6.709	рзс***

Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника (број)	15 задруга 23 удружења	Интерни
Производња пољопривредних производа(количина):		
- биљна производња (t)	21.362 кукуруз; 16.249 пшеница; 4.501 кромпир; 8.380 луцерка; 3.114 детелина; 6.324 шљива; 2.267 јабука; 13.200 грожђе	рзс***
- сточарска производња (t, lit, ком.)	/	Интерни
ПОКАЗАТЕЉИ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА		
Рурална инфраструктура		
<i>Саобраћајна инфраструктура</i>		
Дужина путева(km)	346	рзс*
Поште и телефонски претплатници (број)	28 пошти; 68.286 претплатника	рзс*
<i>Водопривредна инфраструктура</i>		
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу (број)	48.142	рзс*
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу (број)	34.458	рзс*
Укупне испуштене отпадне воде (хиљ.м3)	19.320 хиљ.м ³	рзс*
Пречишћене отпадне воде (хиљ.м3)	/	рзс*
<i>Енергетска инфраструктура</i>		
Производња и снабдевање електричном енергијом (број)	/	Интерни
<i>Социјална инфраструктура</i>		
Објекти образовне инфраструктуре (број)	193	рзс*
Број становника на једног лекара	211	рзс*
Број корисника социјалне заштите	40.778	рзс*
<i>Диверзификација руралне економије</i>		
Запослени у секторима пољопривреде, шумарства и водопривреде (број)	626	рзс* рзс***
Газдинства која обављају друге профитабилне активности(30) (број)	828	рзс***
Туристи и просечан број ноћења туриста на територији АП/ЈЛС (број)	туристи - 106.884 просечан број ноћења 1,8 дана	рзс*
<i>Трансфер знања и информација</i>		
Пољопривредна саветодавна стручна служба (да/не)	да	Интерни
Пољопривредна газдинства укључена у саветодавни систем (број)	47 одабрана РПГ која се интензивно прате; 1105 -осталих пољ. газдинстава укључена у саветодавни систем	ПССС

Датум и место

М.П.

Потпис овлашћеног лица у АП/ЈЛС

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
Број: 320-40-294/2019-09
Датум: 22. јануар 2020. године
Београд
Немањина 22-26

На основу члана 13. став 4. Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, бр. 10/13, 142/14 и 103/15 и 101/16),

По овлашћењу министра број: 119-01-5/19/2017-09 од 25. јула 2017. године државни секретар у Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

РЕШЕЊЕ

о давању претходне сагласности на Предлог програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за град Ниш за 2020. годину

I.

Даје се претходна сагласност на Предлог програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за град Ниш за 2020. годину (у прилогу Решења и чини његов саставни део), који је доставила Градска управа града Ниша, Секретаријат за пољопривреду, дописом број: 10-38/2020 од 15. јануара 2020. године.

II.

Ово решење доставити Градској управи града Ниша, Секретаријату за пољопривреду, на даљу надлежност.

Образложење

Градска управа града Ниша, Секретаријат за пољопривреду, дописом број: 10-38/2020 од 15. јануара 2020. године, доставила је Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде, ради давања претходне сагласности, Предлог програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за град Ниш за 2020. годину (у даљем тексту: Предлог програма).

Чланом 13. став 1. Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, бр. 10/13, 142/14, 103/15 и 101/16 - у даљем тексту: Закон) прописано је да органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе могу да утврђују мере подршке за спровођење пољопривредне политике за подручје територије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, осим директних плаћања, а која се не односе на регресе за трошкове складиштења у јавним складиштима и регресе за

репродуктивни материјал и то само за вештачко осемењавање, као и мере политике руралног развоја за подручје територије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе.

Чланом 13. став 3. Закона прописано је да се средства за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја обезбеђују у буџету аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и користе се у складу са програмом подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја.

Одредбом члана 13. став 4. Закона прописано је да програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја доноси надлежни орган аутономне покрајине, односно надлежни орган јединице локалне самоуправе, уз претходну сагласност министарства надлежног за послове пољопривреде.

Чланом 13. став 5. Закона прописано је да подршка спровођења пољопривредне политике и политике руралног развоја у аутономној покрајини и јединицама локалне самоуправе не може бити у супротности са Националним програмом за пољопривреду и Националним програмом руралног развоја.

Имајући у виду да су достављеним Предлогом програма утврђене мере подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за град Ниш за 2020. годину, да су средства обезбеђена у буџету града Ниша, као и да мере утврђене Предлогом програма нису у супротности са одредбом члана 13. став 1. Закона, којом је јасно прописано које врсте мера подршке не могу да утврђују органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и нису у супротности са Националним програмом за пољопривреду и Националним програмом руралног развоја, решено је као у диспозитиву.

ДРЖАВНИ СЕКРЕТАР

Жељко Радошевић

по овлашћењу министра
број: 119-01-5/19/2017-09
од 25. јула 2017. године